

ספר
ניעים אלימלך
השלם

אשר חיבר רבינו ה"ה הרב המקובל החסיד המפורסם

איש אלקי קדוש יאמר לו

מרץ הגאון הקדוש, רבן של כל בני הגולה

מורנו רבי אלימלך מלויזענסק זיע"א

נרפס לראשונה בשנת תקמ"ח

על ידי בני הרה"ק המחבר זי"ע

ועתה יוצא לאור במהדורה חדשה ומפוארת,

בהוספת מראי מקומות, ציונים, השוואות ומפתחות

ובסופו נוסף ילקוטי 'אור אלימלך'

ליקוטים הנהגות ואגרות מרבינו זי"ע

בהוצאת מכון 'הדרת חן' אשדוד

כסלו תשע"ז לפ"ק

כרך א'

9	דברים אחדים
15	הקדמת המכון
17	פתח השער
27	הסכמות הגאונים לספר 'נועם אלימלך'
33	התנצלות בן המחבר
36	הסכמות לספר 'אור אלימלך' - המצורף בסוף כרך שני

שמות

קעג	פרשת שמות
קצב	פרשת וארא
רד	פרשת בא
רנב	פרשת בשלח
רלד	פרשת יתרו
רנב	פרשת משפטים
רסט	פרשת תרומה
רפה	פרשת תצוה
רצו	פרשת כי תשא
שה	פרשת פקודי

בראשית

א	פרשת בראשית
ב	פרשת נח
נד	פרשת לך לך
מוג	פרשת וירא
נח	פרשת חיי שרה
ע	פרשת תולדות
פ	פרשת ויצא
צ	פרשת וישלח
קט	פרשת וישב
קלא	פרשת מקץ
קמב	פרשת ויגש
קנה	פרשת ויחי

ויקרא

שנ	פרשת אחרי	שיא	פרשת ויקרא
שנד	פרשת קדושים	שיח	פרשת צו
שע	פרשת אמור	שכד	פרשת שמיני
שפ	פרשת בהר	שכט	פרשת תזריע
שצ	פרשת בחוקותי	שדמו	פרשת מצורע

כרך ב'

דברים

תקיז	פרשת דברים
תקלב	פרשת ואתחנן
תקלז	פרשת עקב
תקמה	פרשת ראה
תקנה	פרשת שופטים
תקסא	פרשת כי תצא
תקעד	פרשת כי תבא
תקעה	פרשת האזינו

במדבר

שצז	פרשת במדבר
תה	פרשת נשא
תטו	פרשת בהעלותך
תלא	פרשת שלח לך
תנה	פרשת קרח
תעג	פרשת חוקת
תצ	פרשת בלק
תצט	פרשת פנחס
תקה	פרשת מטות
תקי	פרשת מסעי

ליקוטי שושנה . . . . . תקפג

ספר 'אור אלימלך'

13	תוכן ערכים מפורט א-ת
קה	הליכות ומנהגים
קט	אגרות קודש
קלט	צעטיל קטן
קמוג	הנהגת האדם
קמט	תפלה קודם התפלה

מפתחות

1	מפתח מקורות לספר נועם אלימלך
25	מפתח נושאים מפורט לספר נועם אלימלך
125	מפתחות לספר אור אלימלך

פרשת בראשית

אדם כו' א * אם לא הגיע למדרגות לימוד לשמה, על כל פנים מזה אל תנח ידך^ב, כי לא במהרה יגיע אדם ללמוד לשמה כי אם על ידי התאמצות גדול בעבודתו יתברך שמו בכל המדות טובות^ג.

ומדרגה שנית, 'עבודה' היא התפילה, שהיא עיקר עבודה שבלב, כמו שאמרו (תענית ב, א) 'ולעבדו בכל לבבכם' (דברים יא, יג) זו תפילה, כי הלב מבין ובה יוכל לעלות לדביקות הבורא ולקשר עצמו בו יתברך, דתפילה הוא לשון קשר, שמדבק עצמו בבורא ברוך הוא בדביקות גדול^ד. וזה מרמז לנו קשר של תפילין של יד, לקשר המחשבה שבלב בו יתעלה * ולזה צריך התאמצות יותר להתפלל תמיד להשם יתברך ברוך הוא שיהיה בעוזרו לבל יפרידו היצר הרע מדביקות הבורא, כי טבע האדם

בראשית ברא אלקים כו'. עיין פירוש רש"י ראשית בשביל ישראל הנקראין ראשית ובשביל התורה הנקראת ראשית, ובמדרש (בר"א, ד) נמי איתא בשביל מצות ביכורים שנקראין ראשית. ויש לומר דכולם לדבר אחד נתכוונו, דמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי. דאיתא במשנה (אבות פ"א מ"ב) על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים. ואיתא במשנה (שם מ"ח) על שלשה דברים העולם קיים, על הדין ועל האמת ועל השלום. ויש לומר נמי דלדבר אחד נתכוונו *

דהנה לפנינו ג' מדרגות העבודות הבורא יתעלה, האחד, 'התורה' ללמוד לשמה. ובאמת התירו לנו חז"ל אפילו שלא לשמה, כמאמרם (פסחים ג, ב) לעולם יעסוק

א. לשון הגמרא שם: לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אף על פי שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה. ב. ראה דברי רבינו להלן בפרשת צו ד"ה זאת תורת: ולא תאמר הלא גם שלא לשמה הוא טוב כדברי חז"ל (פסחים ג, ב), לא כן הוא כדברינו, כי חז"ל התירו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה יבא לידי לשמה, אבל אם לומד כל ימיו שלא לשמה בודאי ענוש יענש בגהינם. וע"ע בליקוטי שושנה ד"ה משנה בבא בתרא: שורש היסוד והעיקר הוא לשמה כדי להשיג אלקותו יתברך שמו, ומה שאמרו שמותר ללמוד שלא לשמה, הוא כדי שלא ילך האדם בטל לגמרי חלילה וישועמם. ג. ראה להלן בפרשת שלח ד"ה וכי תשגו: ואמר הכתוב איך הדרך לבא אל לימוד תורה לשמה ליראה את השם, ומפרש 'ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם' (במדבר טו, לח), פירוש שישגיח על עבירות שאדם דש בעקביו, שישמור עצמו מכעס ומחנופה משקרים ורכילות ולשון הרע משנאה מקנאה מתחרות מגאות מפניות מהסתכלות בנשים מדברים בטלים, מחמדת ממון שאינו של יושר, וכן בכל דבר ודבר ישגיח על עצמו בעינא פקחא. ד. וכן כתב רבינו להלן ריש פרשת וישלח: דהנה הצדיק כל עבודתו הוא להיותו דבוק בו יתברך ויתעלה, ולדבק נשמתו תחת כסא הכבוד מקום שרשו, והצדיק המזכך את גופו ומטהר עצמו מכל התאויות החיצוניים אזי גם גופו טהור דבוק בו יתברך. וזהו הוא לשון 'תפילה' דהיינו דביקות, כמו 'נפתולי אלקים' כו' (בראשית ל, ח), שעל ידי התפילות הזכות והצלולות במחשבות טהורות נדבק בו יתברך. וע"ע בריש פרשת ויחי: שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים, שעל ידי התפילה הצדיק מתדבק בהבורא יתעלה, וזה תענוגו של מקום שהצדיק עולה ומתדבק

שהוא אהבה ורחימא, שהשם יתברך אוהב את הצדיק לפי מעשיו הקדושים אשר בארץ עשה, אך בעולם הזה נקראים 'חסד', שהוא אף למי שאינו הגון השם יתברך עושה לו חסד חנם לתת לו די מחסורו. אך הצדיק שהגיע למדרגה שיוכל להעלות כל הדברים הגשמיים למעלה, דהיינו להעלות מחומריות הניצוצות הקדושות שיש בהם, דהיינו במאכלו ושתייתו וכדומה, וכל מחשבותיו בעת שעושה הדברים הגשמיים אינו רק להעלות הניצוצות קדושות שבהם^ט, וצדיק כזה אין צריך לחסדים, פירוש חסד חנם כנ"ל לתת לו דברים הנצרכים בעולם הזה מצד החסד * כי השם יתברך משפיע לו כל צרכו על פי שורת הדין הראויה לו על ידי מעשיו הטובים. וזה פירוש 'וגמילות חסדים' מלשון 'ויגמל את יצחק בנו' (ראה בראשית כא, ח), שאין צריך למדרגות חסדים, כי אם מגיע לו על ידי אהבת האל יתברך אותו. ועל ידי זה הצדיק מקשר את עצמו למעלה למעלה בחיים הנצחיים, אפילו כשהוא בעולם הזה הגיע לתענוג עולם העליון מחיים הנצחיים.

שעלול הוא במחשבותיו בעניני בעסקי העולם הזה.

וזהו פירוש הפסוק (בראשית ו, ה) 'וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ', רצה לומר כל זמן שהוא 'בארץ' ו'רבה רעת האדם', ועל ידי זה גם הרוצה לעבוד השם יתברך ואינו עושה רע, אף על פי כן מחשבתו מושכתו 'רק רע כל היום'. 'וינחם ה'', פירוש נחמה היה לו יתברך, בזה שיש לו לאדם התנצלות לפניו יתברך, 'כי עשה את האדם', רצה לומר כמאמר חז"ל (ברכות לב, א) אלמלא שלשה מקראות כו',^ז והאחד מהם 'ואשר הרעותי' (מיכה ד, ו) את לבם, שנתתי להם יצר הרע. 'ויתעצב אל לבו' פירוש שהשם יתברך התעצב בשביל לבו של אדם שנתן לו לב אבן כזה. 'ונח מצא חן', פירוש שנח היה צדיק, והפך את עצמו מטבע העלול להפרידו מדביקות הבורא יתעלה, והתחזק להתדבק בבורא, ו'מצא חן', נח' בהיפוך אתווין 'חן'^ח, להיות לו חן בעיני השם יתברך. מדרגה שלישית 'גמילות חסדים', דהנה בעולמות העליונים שם 'רחמים',

בו וכו', והנה עיקר החיות של הצדיק היא על ידי התפילה, שעל ידה הוא מתדבק בהבורא יתעלה כנ"ל. ה. אצ"ל ובעסקי. ו. המשך לשון הפסוקים (ה-ח): 'וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבת לבו רק רע כל היום, וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ ויתעצב אל לבו, ויאמר ה' אמחה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה מאדם עד בהמה עד רמש ועד עוף השמים כי נחמתי כי עשיתם, ונח מצא חן בעיני ה''. ז. אמר רבי חמא ברבי חנינא אלמלא שלש מקראות הללו [רש"י, שמעידין שיש ביד הקב"ה לתקן יצרנו ולהסיר יצר הרע ממנו], נתמוטטו רגליהם של שונאי ישראל [רש"י, אבל עכשיו יש לנו פתחון פה שהוא גרם לנו שברא יצר הרע], חד דכתיב 'ואשר הרעותי' [רש"י, אני גרמתי להם שבראתי יצר הרע], וחד דכתיב (ירמיה יח, ו) 'הנה כחומר ביד היוצר כן אתם בידי בית ישראל', וחד דכתיב (יחזקאל לו, כו) 'זהסרותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר'. ח. ראה וזהו בפרשתן ח"א נח, ב: 'נח' בהיפוך אתווין 'חן' כמה דאת אמר ונח מצא חן, א"ר יוסי 'חן' היינו 'נח'. ט. ראה טעמי המצות ובשער המצות פרשת עקב ד"ה כוונת האכילה. י. וכן כתב רבינו בליקוטי שושנה ד"ה שמרו משפט: דהנה הרחמים של הבורא ברוך הוא הם כאשר אנחנו הולכים בדרכיו ומתנהגים כשורה, אזי הוא מעורר רחמים עלינו, וחסד הוא לפנינו משורת הדין אף לאינו הגון, כדכתיב (שמות לג, יט) 'וחנותי את אשר אחונך' אף על פי שאינו הגון. וזה שאנו

וזה פירוש הגמרא (ברכות יז, א) 'עולמך תראה בחייך'^א, פירוש שעל ידי זה שכל מעשיו ותנועותיו שעושה הכל בקדושה ובטהרה ודביקות ושמחה ובאהבה וביראה, מזה יגיע לו תענוג עולם העליון בזה העולם יב. ויש לומר נמי כוונת הפסוק (דברים ד, ד) 'ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום', פירוש על ידי הדבקות שתדבקו עצמכם בהבורא ברוך הוא, יהיה לכם 'חיים' נצחיים גם 'היום' בעולם הזה כנ"ל יג.

וזה נמי פירוש הפסוק (דברים לג, ד) 'תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב', רמז נמי לג' מדרגות הנ"ל. 'תורה צוה לנו', פירוש לכולנו ציוה ללמוד תורתו אפילו שלא לשמה, וזה 'לנו' כל אחד לפי מדרגתו. שנית 'מורשה' זה מדרגות

שנית הנ"ל, להעלות הניצוצות קדושות שהם נקראים 'נחלת אבות' כידוע יד, ונתן לנו ה' יתברך בחינת נחלה וירושה זו להעלות הניצוצות קדושות למעלה, וזהו 'מורשה'. וזה כוונת 'ומקיים אמונתו לישיני עפר' (תפלת שמו"ע), רצה לומר הניצוצות קדושות שנפלו למטה טו, השם יתברך מקיים אמונתו להם להעלותם מעפר אל הקדושה. ומדרגה שלישית 'קהילת יעקב', היינו הדביקות גמור שיש לצדיק, על ידי זה הוא משפיע לכלל ישראל כל טוב, והרי הוא מקהיל קהלות יעקב שהם מסתופפים תחת צל כנפיו להשפיע להם *

ובזה יבואר מאמר הגמרא שבת (פט, א) אמר השטן תורה היכן הוא, אמר לו הקב"ה לך אל הארץ * ואמרה הארץ אין בי, לך אל הים, והים אמר אין בי, לך

מתפללין שנהיה במדרגה זו שלא נצטרך לחסדים, רק שנתקן את מעשינו, והוא מרחם עלינו על פי שורת הדין, כן תרחם עלינו וכו', וגמילות חסדים מלשון 'ויגמל יצחק', רצה לומר על ידי עסק התורה יגמול חסדים שלא יצטרך עוד אליהם. וע"ע שם בד"ה חסדך ה': דאנשי כנסת הגדולה תיקנו לומר 'גומל חסדים טובים', היינו אף למי שאין ראוי והגון, על דרך 'הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו' (תהלים קז, א), בין הגון ובין אינו הגון 'לעולם חסדו', ואנו אומרים 'גומל חסדים' כו', מלשון 'ויגמל אברהם', והיינו שאין אנו צריכין לחסדים האלה, כי השם יתברך ברוך הוא מקבל הכל מאתנו, ואנו לוקחים בשורת הדין ואין צריכין להחסד, והיינו 'קונה הכל' על ידי זה הוא 'גומל חסדים', כלומר שאינו עושה כבר בחסד, כי אם במדת הדין, ועל דרך שאמרו (ברכות יז, ב) 'צדיקים ניזונין בזרוע'. וראה במבשר צדק פרשת תולדות ד"ה או יאמר ואקדים בשם רבינו: פירוש 'גמילות חסדים' מלשון גמולי חלב (ישעיה כח, ט), והיינו שאינו צריך להחסדים, כי אף מדת הדין מסכים עם הצדיקים גמורים. יא. כי הוּו מפטרי רבנן מבי רבי אמי ואמרי לה מבי רבי חנינא אמרי ליה הכי, עולמך תראה בחייך, ואחריתך לחיי העולם הבא, ותקותך לדור דורים. יב. וכן כתב רבינו להלן בפרשת וירא ד"ה או יאמר אשרי תבחר: 'והשענו תחת העץ' (בראשית יח, ד), על דרך שאמרו לו עולמך תראה בחייך, יש לומר על ידי שיתקדש אדם בקדושה גדולה, אזי הוא מרגיש תענוג עולם הבא בחייו, וזה 'והשענו תחת העץ', רצה לומר שתתענגו ותרגישו גודל התענוג שתחת עץ החיים. ובפרשת תרומה ד"ה או יאמר דאיתא במשנה: וזהו דאיתא בברכות שברכו 'עולמך תראה בחייך', רצה לומר שתזכה שתהיה כל כך צדיק שתהיה בדביקות תמיד, ואז תהיה לך תענוגי עולם הבא בחייך. יג. ראה על דרך זה בטהור רעיונים ריש פרשת וישב: 'ואתם הדבקים בה' כו' חיים כולכם היום', רצה לומר גם בעולם הזה שנקרא 'היום' לעשותם ומחר לקבל שכר (עירובין כב, א), כשאתם דבוקים בו יתברך שמו, יהיה לכם ימים של חיים אפילו בעולם הזה. יד. עיין טעמי המצות פרשת פנחס ד"ה מצות ירושה ונחלה. טו. ראה שם בסידור האר"י: 'ישיני עפר' הם ניצוצות השבעה מלכים דמיתו, שנפלו בקליפות נוגה שנקרא 'עפר',

ונחזור לענין ראשון, 'על שלשה דברים העולם קיים', 'על הדין' זו תורה, כדאיתא י"ח תורה נמי אקרי דין, באיזה אופן שיהיה כנ"ל י"ט. 'ועל האמת' היינו למדרגת יעקב, שהוא הממוצע^כ שהוא רחמים כ"א, כמו שכתוב (מ"כה ז, כ) 'תתן אמת ליעקב', דעל ידי שמעלה ניצוצות קדושות מעורר רחמים ואין צריך לחסדים כנ"ל כ"ב. 'ועל השלום' היינו דביקות שדבוק בבורא ברוך הוא, ששמו של הקב"ה שלום (שבת י, ב). ובזה יובן מקראי קודש פרשה זו (ב, טז-יז) 'ויצו ה' כו' מכל עץ הגן אכול תאכל, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות'. הדקדוקים רבו, א' כפל הלשון 'אכול תאכל'. ב' דתיבת 'ממנו' הוא מיותר. ג' כפל 'מות תמות'. ד' מה שפירש רש"י ז"ל על ידי שהוסיפו על הצווי באה לידי גרעון כ"ג, דקשה הלא היתה יודעת באמת שלא צויה עליה השם איסור הנגיעה מעולם, ואם כן

אצל בן עמרם ט"ו. ויש להבין האיך יאמר השם יתברך דבר שאינו. והנראה לפרש, דהנה השם יתברך אמר אל השטן המקטרג 'לך אל הארץ', דאפילו לימוד תורה בארציות וחומר, היינו שלא לשמה, גם כן מקובל לפני ואין לך להשטין על בני ישראל. 'והארץ אמרה אין בי', פירוש דעיקר התכלית אין בארציות כנ"ל, רק לך אל הים * היינו הצדיק שהוא מעלה הניצוצות אל הים העליון י", שלשם הוא עילייתן, הצדיק שהגיע אל המדרגה זו הוא עיקר התכלית. וזהו אומרו (קהלת א, ז) 'כל הנחלים הולכים אל הים', פירוש 'הנחלים' לשון נחלה וירושה, דהיינו העלאת ניצוצות קדושות נקראים ירושה כנ"ל, 'הולכים אל הים' העליון. 'והים אמר אין בי לך אצל בן עמרם', פירוש שיש עוד למעלה מזו מדרגה שלישית, כמו מדרגת משה רבינו ע"ה שהגיע למעלות הדביקות בבורא יתברך בחיים הנצחיים *

וישנים שם עד עת התחיה בטל גבורות. טז. וז"ל הגמ': ואמר רבי יהושע בן לוי, בשעה שירד משה מלפני הקב"ה, בא שטן ואמר לפניו רבוננו של עולם תורה היכן היא, אמר לו נתתיה לארץ. הלך אצל ארץ אמר לה תורה היכן היא, אמרה לו 'אלהים הבין דרכה' וגו' (איוב כח, כג). הלך אצל ים ואמר לו אין עמדי. הלך אצל תהום אמר לו אין בי, שנאמר (שם, יד) 'תהום אמר לא בי היא וים אמר אין עמדי', אבדון ומות אמרו באזנינו שמענו שמעה. חזר ואמר לפני הקב"ה רבוננו של עולם חיפשתי בכל הארץ ולא מצאתיה. אמר לו לך אצל בן עמרם וכו'. יז. ראה בוזהר פרשת שלח (ח"ג צו, ב): כד קריבו ישראל לטורא דסיני, כדין נחת ההוא טלא בשלימו, ואדכי, ואתפסקת וזהמתן מנייהו, ואתחברו ביה במלכא וכנסת ישראל, וקבילו אורייתא, והא אוקימנא. ובההוא זמנא ודאי כל הנחלים הולכים אל הים, לאתדכאה ולאסתחאה, וכלא אתקשרו ואתחברו ביה במלכא קדישא. וע"ע בפרדס רמונים שער כג פ"י ערך ים, פ"ג ערך מצולות, ובמאורי אור מערכת י אות טז. יח. עיין ברכות ו, א: קא משמע לן דינא היינו תורה, ובשבת פח, א: מאי דכתיב 'משמים השמעת דין', וברש"י שם 'דין' תורה. יט. ד"ה דהנה לפנינו. כ. וזהר פרשת תרומה (ח"ב קט, ב): על דא יעקב דאיהו עמודא דאמצעייתא. ובהשמטות הוזהר בראשית רנז, א: דא דרגא דתפארות, דאקרי קו האמצעי, ולקבליה דיעקב דאיהו תליתאי. וע"ע בוזהר חדש כי תשא עג, ב: יומא תליתאה לקבליה דיעקב דאיהו קו האמצעי. כא. וזהר פרשת לך לך פז, ב. וע"ע עשרה מאמרות מאמר אם כל חי ח"ב ס"י לב, מגלה עמוקות פרשת וישלח בפסוק ויהיה לי שור, וזהרי חמה בשלח מח, ב ד"ה נטל. כב. ד"ה מדרגה שלישית. כג. וז"ל רש"י (ג, ט-ד): 'ולא תגעו בו', הוסיפה על הצווי, לפיכך באה לידי גרעון, הוא שנאמר (משלי ל, ו) 'אל תוסף על דבריו'. 'לא מות תמתוך', דחפה עד שנגעה בו, אמר לה

'מות' בעולם הבא בחיים הנצחיים, ולשון 'מות' הוא גם כן נסתר, רמז לעולם הבא חיים הנצחיים, 'תמות' בעולם הזה * והנה חוה שמעה שני מדרגות, דהיינו לימוד התורה באיזה אופן שלומד כנ"ל, וגם כי העלאת הניצוצות, אז הבינה ממילא שיש עוד מדרגה אחת, דהוא הדביקות גמור בכורא יתברך שמו. וזה שאמרו 'לא תאכל ממנו ולא תגע בו', פירוש נגיעה בעלמא, היינו הפסקה בעלמא מהדביקות גם כן לא תפסוק * 'פן תמותון', דהיינו הפסקת מהדביקות, שהיא סברה שגם על מדרגה שלישית דהוא דביקות גם כן נצטוותה * ובאמת הדביקות ממילא בא על ידי שני מדריגות הנ"ל, שהיא לא היתה עדיין כי במדרגה הזאת, והנחש דחפה עד שנגעה בו כ"ה, ואמר 'כשם שאין מיתה בנגיעה זו', פירוש שאין אתה נפסק על ידי זה מדביקות, 'כך אין מיתה באכילה', פירוש גם אם

אין ראייה מנגיעה אל אכילה, כי על אכילה באמת היא מצווה ועומדת. ונראה לפרש שורש הענין הוא כך, דהשם יתברך ברוך הוא אמר 'מכל עץ הגן אכול תאכל', רמז להתורה שהוא עץ החיים כ"ה, 'אכול' הוא לשון נסתר, פירוש לימוד לשמה, דזה הוא השורש ועיקר שהזהיר השם יתברך ברוך הוא, ועל כל פנים אם לא הגעת עדיין ללמוד תורה לשמה על כל פנים 'תאכל', רצה לומר להנאתך תלמוד, דהיינו שלא לשמה, וזהו 'תאכל' לנוכח ולא תמוש מתורתך. 'ועץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו' דייקא * רצה לומר דברי הגשמיות אשר בתוכם מעורב גם כן טוב, דהם הניצוצות הקדושות אשר בכל דבר גשמי כ"ה 'לא תאכל ממנו', פירוש שלא יהיה כוונתך מחומריות ומגשמיות לבד, רק מרוחניות שבו, היינו הניצוצות קדושות שבו מזה תאכל, 'כי ביום אכלך ממנו מות תמות' * פירוש

כשם שאין מיתה בנגיעה כך אין מיתה באכילה. כ"ה. ברכות לב, ב: ואין עץ חיים אלא תורה, שנאמר (משלי ג, יח) 'עץ חיים היא למחזיקים בה'. וע"ע באלשיך בראשית ב, ט: 'ועץ החיים בתוך הגן, היא התורה באמצע הגן, וכל יתר המצות סביבותיו, כי ממנה יהיו. ויקראהו עץ החיים, למה, כי לכל מצוה ומצוה יש אור ותענוג, וגם חיים מפאת היותן אחוזות בתורה, אך התורה עצמה היא חיים מצד עצמה, 'כי עץ חיים היא למחזיקים בה'. כ"ה. ראה להלן בפרשת תולדות ד"ה ורבקה אמרה: כי אין לך דבר גשמיות בעולם שיהא לו חיות בלא נצוצות קדושות מעולמות העליונים. וראה בספר התניא שער היחוד והאמונה בשם הבעש"ט: הנה כתיב (תהלים קיט, פט) 'לעולם ה' דברך נצב בשמים', ופירש הבעש"ט ז"ל, כי דברך שאמרת 'יהי רקיע בתוך המים' וגו' (בראשית א, 1), תיבות ואותיות אלו, הן נצבות ועומדות לעולם בתוך רקיע השמים, ומלוכשות בתוך כל הרקיעים לעולם להחיותם, כדכתיב (ישעיה מ, ח) 'ודבר אלהינו יקום לעולם', 'ודבריו חיים וקיימים לעד' כו', כי אילו היו האותיות מסתלקות כרגע ח"ו וחוזרות למקורן, היו כל השמים אין ואפס ממש, והיו כלא היו כלל, וכמו קודם מאמר 'יהי רקיע' כו' ממש. וכן בכל הברואים שבכל העולמות עליונים ותחתונים, ואפילו ארץ הלזו הגשמית ובחינת דומם ממש, אילו היו מסתלקות ממנה כרגע ח"ו האותיות מעשרה מאמרות שבהן נבראת הארץ בששת ימי בראשית, היתה חוזרת לאין ואפס ממש כמו לפני ששת ימי בראשית ממש. כ"ו. בדפוס שקלאו הגירסא 'וב'. כ"ז. בדפוס שקלאו השמיטו תיבת 'עדיין'. כ"ח. ראה בראשית רבה יט, ג: כיון שראה אותה עוברת לפני העץ נטלה ודחפה עליו, אמר לה הא לא מיתת, כמה דלא מיתת במקרביה, כן לא מיתת במיכליה.

לא תאכל בכוונה הנ"ל להעלות הרוחניות
'לא מות תמותון'.

וזהו פירוש 'בראשית ברא' בשביל 'תורה'
כו' כנ"ל. ובשביל 'ישראל' כו', רמז
על דביקות בכורא יתברך ויתעלה, שדבוק
בו יתברך על ידי שירות ותשבחות, וזה רמז
ישראל * יש"ר * א"ל כט. ובשביל ביכורים
הנקראים 'ראשית', רמז על מדרגת ל העלאת
ניצוצות קדושות, כמו שכתוב (שמות כג, יט)
'ראשית ביכורי אדמתך תביא בית ה' כו',
דהיינו הניצוצות שנפלו למטה 'תביא בית
ה' לא להעלותם מעפר כנ"ל לב. השם יורנו
דרך האמת לעבדו בשלימות באמת
ובתמים, אמן כן יהי רצון *

הקדושה אשר נתן להם האל הטוב ברחמיו,
שני האלו יתנו עידיהן ויצדקו על רב
נוראותיו ונפלאותיו, אשר ברא עולמו לבדו
בלי עזר וסיוע בלעדו, על דרך שאמרו לג
שלשה מעידין זה על זה, הקב"ה ותורה
וישראל. וזהו 'שמע ישראל ה' (דברים ו,
ד), רמז 'שמע' על התורה, כי שמע היא
התורה ששמענו מפיו יתברך. ו'ישראל' הם
עדות על השם שהוא היוצר הוא הבורא.
ולזה כיון רש"י גם כן באמרו בשביל
התורה ובשביל ישראל, לומר ששני אלו
הם ראיה על בראשית, וקל להבין.

ברא אלהים את השמים ואת הארץ
כו'. יבואר על דרך זה, ונקדים

לפרש הפסוק (תהלים יא, ז) 'כי צדיק ה'
צדקות אהב', הפירוש כך הוא, דהנה עינינו
רואין דרך בני אדם הדבר שיש להם כבר
אינו חביב בעיניהם, אלא משתוקקים תמיד
לדבר שחוץ להם, אבל הבורא ברוך הוא
אינו כן, אף על פי שצדיק ה' בכל דרכיו
ונותן צדקה לכל בשר, אף על פי כן מתאוה
ומשתוקק בצדקות אדם, ואף אם צדקנו
מה נתן לו ליד, רק להטיב לנו באחריתנו,

בראשית ברא. פירוש רש"י ז"ל, בשביל
התורה שנקרא ראשית ובשביל
ישראל כו'. נראה לפרש דרש"י ז"ל כיון
בדברים האלו להראות אחדותו יתברך
שמו, שהוא יחיד בנפלאותיו ובורא אמת,
דזה האות וראיה מעמו ישראל הצדיקים,
אשר אור שכלם ולבם רחב מאוד במעלות
ומדות טובות עד אין קץ, אשר עינינו רואין
מעלתם הגדולה מכל האומות, והתורה

כט. הקדמת תיקוני זוהר ג, א: על שמיה אתקרי עמודא דאמצעייתא 'ישראל' שיר א"ל. וראה מה שכתב
רבינו בפרשת שמות ד"ה וייטב: דהנה כתבנו מזה פעמים הרבה, דהצדיק צריך להיות עובד השם באהבה
וביראה, אהבה היא רוממות אל יתברך, ונקרא בשם 'ישראל' שמודה ומשבח להבורא יתברך ויתעלה בשירות
ותשבחות, וזהו יש"ר א"ל. וע"ע בליקוטי שושנה ד"ה או יאמר דהנה יש. פ. בדפוס שקלאו השמיטו
תיבת 'מדרגת'. פ. א. ראה בטוב הארץ משנה דמסכת כלים פ"א מ"א: 'ראשית בכורי אדמתך תביא בית
ה' אלהיך', כי על ידי הביכורים היה מעלים הבירורים מבכורות, שהן ממלכין קדמאין שמלכו בארץ אדום,
מיין נוקבין לנוקבא דזעיר אנפין, כדי לקבל ממנו פרי חדש שהוא מנחה חדשה, וזה שנאמר 'ראשית בכורי
אדמתך', רצה לומר המובהר והראשית של בכורים שמתו בארץ אדום, וזהו 'אדמתך' דייקא, צריך להעלות
לירושלים כדי להביא אותם 'בית ה' אלהיך', שהיא יסוד דנוקבא בעת שהיא בסוד אחורי דזעיר. פ. ב. ד"ה
וזה נמי. פ. ג. ראה בתוספות חגיגה דף ג ע"ב ד"ה ומי: אמרינן במדרש שלשה מעידין זה על זה, ישראל
ושבת והקב"ה, ישראל והקב"ה מעידים על השבת שהוא יום מנוחה, ישראל ושבת על הקב"ה שהוא אחד,
הקב"ה ושבת על ישראל שהם יחידים באומות. פ. ד. על פי הכתוב באיוב (לה, ז): 'אם צדקת מה תתן

לזה אמר הכתוב 'כי צדיק ה' צדקות אהב', אף על פי ש'צדיק ה'' בעצמו ואינו חסר במדותיו כלום, אף על פי כן 'צדקות אהב', וזה שבח גדול להבורא יתברך שמו ויתעלה שמקבל תענוג ואינו צריך לנו.

או יאמר 'כי צדיק ה'' כו', דהנה הבורא ברוך הוא יחיד במדותיו, שכל מדותיו הוא אצלו יתברך אחדות גמור, ואנחנו עמו ישראל כל אחד חלוק במדותיו ועובד שמו יתברך לפי בחינתו. וזה פירוש הפסוק 'כי צדיק ה'', לומר אף על פי שהבורא יתברך ברוך הוא יחיד בצדקתו והכל אחדות גמור אצלו יתברך, אף על פי כן 'צדקות אהב', רצה לומר כל מיני צדקות אוהב ומקבל מאתנו אף על פי שכל אחד נותן צדקה בבחינתו, יש שכוונתו לשמים לבד למען שמו יתברך, ויש מכוונים לטובתם, אף על פי כן מקבל מהם כי מתוך שלא לשמה כו' (פסחים נ, ב) לה', וזהו 'צדקות אהב' לשון רבים, שאוהב מאתנו הכל כל מיני צדקות. וזהו 'בראשית כו' את השמים ואת הארץ', שזה העובד לשם שמים הוא בבחינת 'שמים', והעובד שלא לשמה הוא בבחינת 'הארץ' לו, את הכל ברא יתברך שמו, ובכל

רצונו יתברך. וזה שמפרש הכתוב 'והארץ היתה תוהו' כו', פירוש אף על פי שהעובד שלא לשמה היא מדרגה שפילה, אף על פי כן חפץ בו יתברך גם כן. והטעם אמר הכתוב 'ורוח אלקים מרחפת על פני מים', על דרך דאיתא במדרש (ב"ר ב, ד) רוחו של משיח, ורצה לומר כשיבא משיח יהיה הכל מתוקן.

ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור לו. לכאורה מה רבותא שאמר השם יתברך שיהיה אור ויהי אור, מה חידוש הוא שאמר ויהי. וגם יש לדקדק מה שאמרו חז"ל (ראה ב"ר יב, טו וברש"י בראשית א, א) לח' 'מתחילה עלה במחשבה כו', וראה שאין העולם מתקיים כו', וכבר דקדקו לט' חלילה לחשוב ולומר על הבורא הפשוט אמיתי שמתחילה עלתה במחשבתו כך ואחר כך שום השתנות חלילה וחלילה * ונראה לפרש דאיתא בכתבים מ' ורוח אלקים מרחפת' אותיות רפ"ח מ"ת, רמז על הרפ"ח ניצוצין שנפלו בשבירת הכלים, והיא עבודתינו לתקן להעלות אותן הניצוצות מ"א. וזהו ויאמר

לו'. א"ה. זה לשון הגמרא: לעולם יעסוק אדם בתורה ומצות אף על פי שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה. לו'. ראה לעיל ד"ה ובוה יבואר: דהנה השם יתברך אמר אל השטן המקטרג 'לך אל הארץ', דאפילו לימוד תורה בארצות וחומר, היינו שלא לשמה, גם כן מקובל לפני. לו'. לשון הפסוקים: ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור, וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל אלהים בין האור ובין החושך, ויקרא אלהים לאור יום ולחושך קרא לילה ויהי ערב ויהי בקר יום אחד'. א"ה. ז"ל רש"י שם: שבתחלה עלה במחשבה לבראתו במדת הדין, ראה שאין העולם מתקיים, הקדים מדת רחמים ושתפה למדת הדין. לו'. עיין שלה"ק בפרשתינו תורה אור אות ג, ואור החיים בפסוק הנזכר ד"ה שוב הצצתי. מ. עיין שער הפסוקים ובספר הליקוטים וליקוטי תורה בפסוק הנזכר, ועץ חיים שער יח פ"א. מ"א. וכן כתב רבינו להלן בפרשת שלח ד"ה ויאמר אליהם: כי ידוע שיש אורות וכלים, והאורות הם למעלה בעולמות עליונים, והכלים הם למטה בזה העולם, ולמה היה זה, כדי להוציא הרפ"ח ניצוצות שנפלו בקליפה כידוע ליודעי חן. ועיקר כוונת התורה והמצות להעלות הניצוצין שנפלו ולבררם, עד שהם יגיעו גם כן אל האורות, והכלים הם נשארים אחר כך למטה כמתים, כמו שנאמר 'ורוח אלקים מרחפת', רפ"ח מ"ת, וזה עיקר עבודת האדם

אלקים כו' וירא אלהים את האור כי טוב', דלכאורה גם כן אינו מובן, וכי שייך אצלו יתברך שאחר שראה הבין שהוא טוב ולא קודם, חלילה לומר ולחשוב כך אצל הבורא יתברך^{מב}.

אך הענין והשורש הוא כך, שהדיבור של הבורא יתברך היוצא מפיו יתברך נשלם הכל בו, ואין צריך עוד לשום תיקון כלל, כי נתקן הכל במאמר פיו יתברך * נמצא בעת נפילת הרפ"ח ניצוצין אם היה אומר כביכול ברוח פיו דברים אלו 'יהי אור', היה מיד חוזר האור לקדמותו כמו שהיה בעת שהאציל קודם שבירה. והשם יתברך ברוך הוא חפץ דווקא בעובדות הצדיקים שהם יעלו אותם הניצוצות, ואם היה אומר בדיבורו כנ"ל לא היה צורך לעליית הצדיקים, ואם לא היה עושה השם יתברך שום פעולה כביכול לא היה ביכולת הצדיקים לפעול כל זאת, כמו שאמרו חז"ל

(קידושין ל, ב) לולא הקב"ה עוזרו כו' מג. ולכן עשה השם יתברך ברוב רחמיו הגדולים ובחכמתו הרמה, וראה והביט באור ההוא, פירוש באותן הניצוצות, בראיתו והשגחתו פעול עוזר לצדיק שיהא יכולת ביד הצדיק להעלותם.

וזהו פירוש הכתוב 'ויאמר כו', רצה לומר אם היה אומר השם יתברך 'יהי אור', מיד 'ויהי אור', פירוש היה חוזר האור לקדמותו כנ"ל, ולא היה לו לצדיק שום עבודה, והשם יתברך ברוך הוא רצה דווקא בעבודת הצדיקים שהם יפעלו כל זאת * לכך 'וירא אלקים את האור', פירוש שהביט וראה באור ההוא למען יהא עזר וסיוע לצדיק להעלות הניצוצין כנ"ל. וזהו 'כי טוב' כמו שאמרו חז"ל (תגיגה יב, א) זה צדיק הנקרא טוב. וזהו שאמרו (שם) 'גנזו לצדיקים לעתיד לבוא'^{מד}, פירוש גנזו אותן אורות לצדיקים שעתידין לבוא שיעלו אותן^{מה}.

לתקן זאת. וראה שם עוד בד"ה ועתה יגדל: הנה השם יתברך ברא את עולמו להטיב לברואים, שעל ידי עבודתם לו יתברך יזכו לשכר גדול, ולכן נפלו ניצוצות קדושות בשעת הבריאה, בכדי שאחר כך על ידי עבודתם שיעבדו לעלות הניצוצות, יזכו לטובות הרבה. ^{מב}. וכן דקדק רבינו להלן בפרשת כי תצא ד"ה כי תבנה: הנה לכאורה המשמעות אחר שנתהווה האור ראה השם יתברך את האור כי טוב, וחלילה לחשוב ולומר על הבורא ברוך הוא האחד הפשוט האמתי בלי שום השתנות לומר שמתחילה לא ראה ועכשיו ראה כי טוב. וראה שם ביישובו של רבינו בדרך אחרת. ^{מג}. זה לשון הגמרא שם: אמר ר' שמעון בן לוי, יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש המיתו, שנאמר (תהלים לו, לב) 'צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו', ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו, שנאמר (שם) 'ה' לא יעזבנו בידו'. ^{מד}. לשון הגמרא שם: אור שברא הקב"ה ביום ראשון, אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו, כיון שנסתכל הקב"ה בדור המבול ובדור הפלגה וראה שמעשיהם מקולקלים עמד וגנזו מהן, שנאמר (איוב לח, טו) 'וימנע מרשעים אורם', ולמי גנזו, לצדיקים לעתיד לבוא, שנאמר 'וירא אלהים את האור כי טוב', ואין טוב אלא צדיק, שנאמר (ישעיה ג, ט) 'אמרו צדיק כי טוב'. ^{מה}. ראה להלן ריש פרשת ראה: ובאמת איתא באור של ז' ימי בראשית 'ראה שאין כדאי כו' וגנזו לצדיקים לעתיד לבא', דאנו אומרים 'יוצר אור ובורא חושך', והיה לו לומר 'יצר אור' כו' לשון עבר, ולא לשון הווה, אלא האמת הוא שהשם יתברך ברוב רחמיו יוצר אור תמיד, דהיינו הצדיק ההולך בדרך השם באמת ובתמים, אליו נראה ונגלה אור הגנוז, ובכל יום יום שהצדיק הולך במדרגה יותר נתגלה לו האור יותר. וזהו 'ראה שאין כדאי כו' וגנזו לצדיקים לעתיד לבא', רצה לומר הצדיקים עתידים להיות לבא אל האור הזה הגנוז שנתגלה אליהם. וע"ע בזרע קודש ח"ב לפסח ד"ה עוד במדרש אז ישיר להיות לבא אל האור הזה הגנוז שנתגלה אליהם. כל מקום שאמרו חז"ל 'לעתיד לבוא' פירש הרב הקדוש מו"ה

עולם המחשבה היה במדת הדין, כי שם אין צריך לרחמים מו * 'וראה', פירוש אחר הנפילה שהיה צריך לראיה כנ"ל, לפי שאין העולם מתקיים בלא צדיקים כנ"ל, שהם צריכים להעלות אותן הניצוצין, ושיתוף מדת הרחמים, שהצדיקים צריכים לרחמים, והבן היטב *

והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין. לכאורה מלת 'ידע' אינו מובן פירושו, דהיה יכול לומר והאדם בא אל חוה כו'. אך הענין הוא על דרך דאיתא באברהם אבינו ע"ה 'הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את' (בראשית יב, יא), ושמעתי דאיתא בספר מ"ז דמחמת שבא אברהם למצרים ששם היו שטופים בזימה, ומחמת מחשבתם בהרהורי זנות הכניסו

'ויקרא אלהים לאור יום' כו', רצה לומר כפשוטו, 'ולחושך' דהיינו מה שהצדיק צריך לתקן ועדיין לא נתקן, כל זמן שאינו בתיקונו נקרא 'חושך', וקרא אותו 'לילה' * ואם ירצה השם בביאת משיחנו שאז יתוקן הכל יהיה אחדות גמור, וזהו שרמזו הכתוב 'ויהי ערב', רצה לומר כשיצמח משיח צדקנו במהרה ויהיה הלילה ל'ערב', פירוש 'ערב' לשון מתיקות, גם לרמוז על השכינה הקדושה שהיא במערב (כ"ב כה, א), 'והיה לעת ערב יהיה אור' (זכריה יד, ז) יתוקן הכל, ויבא לאחדות גמור כמו שהיה קודם שבירת הכלים * 'ויהי בוקר יום אחד', שיבא כל אל האחדות, שגם הלילה יהיה ליום, ויהיה הכל אחד. וזהו 'מתחלה עלה במחשבה לבראו במדת הדין', פירוש קודם הנפילה הנקרא

אלימלך, שהפירוש שעל זה הדבר עתידים ישראל אף בחייהם לבוא, ואין הכוונה דוקא לעולם הבא, רק גם בחייהם. וראה שם במאמרים לחנוכה (ליל ה'): כמו שפירש הרב הקדוש מוה' אלימלך זצ"ל, שמה שאמרו חז"ל 'וגזו לצדיקים לעתיד לבוא', פירוש שגם בעולם הזה על ידי קדושתם ודביקותם עתידים לבוא על אותו האור, להמשיך ולהביא משם כל הטובות לעולם. מו. ראה להלן בפרשת חיי שרה ד"ה או יאמר ואברהם: על דרך שפרשתי על מה שאמרו חז"ל 'מתחילה עלה במחשבה לבראה במדת הדין, וראה שאין העולם מתקיים ושיתף בו מדת הרחמים', וחלילה לחשב אצל הכורא האחד הפשוט האמיתי שום השתנות חלילה. אך נראה כוונת חז"ל, דבאמת העולם העליון נברא במדת הדין וזהו מתחילה, רצה לומר תחילה עלה במחשבה, רצה לומר לעולם המחשבה, הוא העולם העליון 'ובראו במדת הדין'. 'וראה שאין עולם מתקיים' כו', רצה לומר אבל העולם הזה ראה שאין מתקיים במדת הדין, שיתף בו מדת הרחמים, ד'עולם חסד יבנה'. ולהלן בפרשת בא ד"ה החודש הזה לכם: נראה לפרש דאיתא במדרש (ב"ר ג, ז) הקב"ה ברא עולמות והחריבן, ואחר כך ברא עולמות, ואמר הדין הנין לי והדין לא הנין לי. ואיתא בספרים הטעם של בריאת העולמות שהחריבן ואחר כך בריאות העולמות, הן עולם התיקון, היה למען יהיה שכר ועונש. וזהו 'מתחילה עלה במחשבה לבראה במדת הדין ראה שאין העולם מתקיים שיתף בו מדת הרחמים', היינו מתחילה היו בריאת עולמות החרובין, ואחר כך היו בריאת עולמות התיקון שהוא מדת הרחמים. וע"ע בליקוטי שושנה ד"ה או יאמר צדיק. מו. וכן כתב בספר אהבת דודים (שיר השירים עמ' יא, ב) בשם הבעש"ט, וז"ל: על דרך ששמעתי אומרים משם הוותיק איש אלקי ריב"ש טוב ז"ל על הפסוק 'הנה נא ידעתי כי אשת יפת מראה את', רש"י מתוך צניעות שבשתייהם לא הכיר בה. והקשה הוא ז"ל, איך אפשר שמימיו לא הסתכל בה, ואיך לא הכיר בה שהיא יפת תואר. ופירש הוא ז"ל, דבודאי ראה בה, אך לא הכיר בה שהיא יפת תואר, על דרך שאמר רב גידל 'דמיא בעיני קאקאי חיורא' (ברכות כ, א). אבל משבא לגבול מצרים שהם שטופי זמה מבני חם, ואז מחשבתם הרעה גרם לו שנפל ממדרגתו, והתחיל להכיר בה שהיא

גם כן הרהור בלבו לאשתו, ולכן אמר 'הנה נא ידעתי', ושמעתי באורך אך תפסתי הקיצור. כי כן הוא דרך הצדיק האמיתי שאין לו שום מחשבה והרהור ותאוה אפילו לאשתו, ואפילו בעת שמזדקק לאשתו צריך לחשב אז בעולמות העליונים ולא ידע כלל שהוא עם אשתו. וזה הוא 'והאדם ידע את חוה אשתו', רצה לומר שהיה נותן דעתו וידע שהיא אשתו אז בשעת תשמיש, ולכן 'ותהר ותלד את קין', כדאיתא בווהר (ח"א נד, א) קינא דמסאבותא. וזהו דאיתא בגמרא מ"ח עלו למטה שנים וירדו שבעה, 'מטה' הוא רמז למדרגה עליונה מ"ט, על דרך 'הנה מטתו שלשלמה' (שה"ש ג, ז), ומחמת שעלה למדרגה עליונה ב'שנים', דהיינו בב' מחשבות, שהיה במחשבתו גם זה העולם כנ"ל, אזי 'ירדו שבעה', היינו ז' מדרגות עליונות, שעל ידי זה גרם ירידה לז' מדרגות עליונים * והאדם אשר מתנהג

עצמו בקדושה הוא מעלה את ז' מדרגות עליונים, והבן *

ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן.
דהנה העולמות העליונים נקראים 'עדן' נ"א, והצדיק האמתי הגמור המופרש מכל עניני עולם הזה, והוא מצוחצח צח בכל גופו ואבריו, אזי הצדיק הזה נקרא 'עדן', מלשון 'עדנה', כמו שכתוב (בראשית יח, יב) 'אחר בלתי היתה לי עדנה', ופירש רש"י ז"ל 'לשון צחצוח בשר', והוא מקושר תמיד בעולמות עליונים כאלו אינו כלל בעולם הזה.

וזה פירוש 'מה רב טובך אשר צפנת ליראיך' (תהלים לא, כ) * דאיתא בספרים נ"ב הטעם מפני מה לרוח צפון אין לו מחיצה רק אויר, ואמרו הטעם שאם יבא אחד ויחזיק עצמו לאלקות חלילה אזי אומרים לו שיעשה מחיצה רביעית לצפון.

יפת תואר, שנכנס יפיה בלבו, וזה אומרו 'הנה נא ידעתי' ר"ל שעתה ידעתי שיפה מראה את ולא קודם לכן, ועל ידי זה הבנתי כי נפלתי ממדרגתי על ידי רוע מעללם שהם שטופי זמה, ואם כן מעתה יש לי לדאוג על יפך, לכך 'אמרי נא אחותי את'. וכן הובא במאור עינים פרשת שמות ד"ה וזהו רבות, ובתשואות חן פרשת לך לך ד"ה הנה נא ידעתי בשם הבעש"ט. מ"ח. אבות דרבי נתן פרק ראשון ד"ה בו ביום נוצר, וזהו ח"ג תזריע מד, ב, ב"ר כב, ב. וע"ע בסנהדרין לח, ב: עלו למטה שנים וירדו ארבעה. מ"ט. ראה בווהר פרשת ויחי (ח"א רכה, ב): מטה דא שכונתא, דכתיב 'הנה מטתו שלשלמה'. וע"ע פרדס רמונים שער כג פ"ג ערך מטה, ובמאורי אור מערכת מ אות ס. ג. לשון הפסוקים: 'ונהר יצא מעדן להשקות את הגן, ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, שם האחד פישון הוא הסובב את כל ארץ החוילה אשר שם הזהב, וזהב הארץ ההוא טוב שם הבדולח ואבן השוהם, ושם הנהר השני גיחון הוא הסובב את כל ארץ כוש, ושם הנהר השלישי חדקל הוא ההולך קדמת אשור והנהר הרביעי הוא פרת. נ"א. ראה וזהו פרשת ויקרא (ח"א יג, א): מהו 'קדש', אתר עלאה דמבועא, דנחלא עמיקא נפיק מיניה, דכתיב 'ונהר יוצא מעדן להשקות', ועדן הוא דאקרי קדש עלאה. ובהקדמת תיקוני זוהר יב, א: ולית עדן אלא כתר עליון דאיהו מופלא ומכוסה. וע"ע פרדס רמונים שער כג פט"ז ערך עדן, ובמאורי אור מערכת ע אות יא. נ"ב. פרקי דרבי אליעזר פרק ג: רוח פנת הצפון ברא ולא גמרו, אמר, שכל מי שיאמר שהוא אלוה יבוא ויגמור את הפנה הזאת שהנחת, וידעו הכל שהוא אלוה. וע"ע בליקוטי תורה בפרשתינו ד"ה וישלחנה ה': או נאמר מה שהתחילה התורה בב', לפי שהב' פרצתה א', ומחיצתה ג', וצורתה כמו העולם, לכן התחילה התורה בב', והיה הכוונה שאם יעשה אדם עצמו אלוה, שיאמרו לו שיעשה הוא רוח הד' (כענין קליגוליס), וזה הרוח הפרוץ הוא צפון, וזה שאמר הכתוב (איוב כו, ז) 'נוטה צפון על תהר' וכו'.

תוכן הענינים

אבות	א	זה לעומת זה	זה
אברהם אבינו	א	זכרון	זה
אדם הראשון	א	זקנה	זה
אהבה ויראה	ב	חלום	כו
אהבת ישראל	ב	חיים	כז
אחדות	ג	חסדים	כז
אכילה	ד	חתן וכלה	כח
אלול	ו	טבילה	כט
אליהו הנביא	ח	יחוס	כט
אמונה	ט	יסורים	כט
אמת ושקר	י	יעקב אבינו	ל
אסיפה	יא	יצר הרע	לא
בית המקדש	יא	יראת שמים	לג
גאווה	יב	ישראל	לג
גאולה	יג	כבוד	לה
גדרים וסייגים	יד	כפרה	לה
גזירות	יד	מדות	לו
גלות מצרים	טז	מדריגות	לו
גמילות חסדים	יח	מחלוקת	לח
דביקות	יט	מחשבה	לט
דיבור	כ	מילה	מ
הכנה	כא	מלמדים	מ
המתקת הדינין	כא	מסירות נפש	מ
הנהגות	כב	משה	מא
הצנע לכת	כג	משיח	מב
השגחה	כג	נסים ונפלאות	מג
התלהבות	כד	נצחון	מד
זהירות	כד	נקיות	מד

נשמה	מה	צדיק - תפילתו	עה
ספרים	מה	צדקה	עה
דרכי העבודה	מו	צמצום	עה
ההשתדלות ויגיעה בעבודה	מט	קדושה	עו
עבירה - להנצל מעבירה	נא	קמצן	עו
עולם הזה ועולם הבא	נא	ראש השנה	עז
ענוה והכנעה	נג	שבת - הכנה לשבת	עז
עניות	נח	ערב שבת	עח
פסח	נח	קדושת שבת	פ
שביעי של פסח	נח	מאכלי שבת	פ
פרנסה	נט	סעודת מלוה מלכה	פ
צדיק - אמונת צדיקים	ס	שבת בראשית	פא
בחינות הצדיקים	סא	שופר	פב
צדיקים ודורם	סא	שינה	פב
התחברות צדיקים	סב	שכר ועונש	פג
צדיק - התנגדות	סב	שלום	פד
התקשרות לצדיקים	סב	שלימות	פד
הצדיק וישראל	סג	שלמה המלך	פה
כח הצדיק	סד	שם	פו
צדיק - נסיון	סח	שפע	פו
נסיעה לצדיק	סח	תהלים	פז
עבודת הצדיק	סח	תוכחה	פז
צדיק - פרנסתו	עא	תורה	צא
צדיק ורשע	עב	תענית וסיגופים	צג
צדיק - שירים	עב	תפלה	צד
צדיק - תורתו	עב	תשובה	ק
צדיק - ותלמידו	עג	ליקוטים	קג

הליכות ומנהגים	קה	ז. אגרת להרה"ק רמ"מ מרימנוב	קלה
אגרות קודש	קט	צעטיל קטן	קלט
תוכן האגרות	קי	הנהגת האדם	קמג
הקדמה לאגרת הקודש	קיא	תפלת השב ותלמוד תורה	קמח
א. אגרת רבי אלעזר	קיב	תפלה נוראה	קמט
ב. אגרת רבי זכריה מנדל	קכ	מפתח מקורות	125
ג. בענין מחלוקת ונוסח התפלה	קכה	מפתח ענינים מפורט	133
ד. אגרת בענין המחלוקת עליו	קכח	מפתח שמות הצדיקים	137
ה. אגרת המלצה	קכט	מפתח שמות הספרים	138
ו. אגרת הנהגות מרבי אלעזר	קל	מקורות הספר	139

אבות

א

בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא כי אם במזלא (מ"ק כח.). הגם מי שאינו כדאי, אך בזה אינם תלויים כי אם אנחנו עמו וצאן מרעיתו שזן אותנו ממזלא שתלויים בו מזוני, כי הנה שמעתי משם מורי שיחי': שהאבות ז"ל, פתחו השערי מזלא לכל השלשה.

זאת זכרון, בד"ה ואתה תצוה (צ, א)

אברהם אבינו

ב

והאמין בה' ויחשבה לו צדקה (בראשית טו, י). שמעתי ממורי זצ"ל ואח"כ מצאתי גם בספרים, כי אברהם אבינו ע"ה ראה באיצטגנינות שלו דקאי צדק במערב המורה לחשוכי בנים, ואמר לו הקב"ה צא מאיצטגנינות שלך, אין מזל לישראל (שבת קנו.). והיה סבור שהזכות שלו גרמה לשדד המערכה לזכות לבנים, כי יש היכל הזכות שהוא למעלה מן המזל, אולם כשפשפש במעשיו ולא ראה זכות לעצמו, על כן חשב שצדקת ה' עשתה זאת, וזהו ויחשבה לו לצדקה.

מנחם ציון, בשלח - סעודת ליל שבת ר"ח פ' שקלים

אדם הראשון

ג

שמעתי שהרבי ר' זושא שאל את אחיו הרבי ר' אלימלך ז"ל בזה"ל: אחי יקירי, הלא כתוב בספה"ק אשר כל הנשמות נכללו באדם הראשון, ומסתמא גם

טובה היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו ע"ה שכל חולה הרואה אותה נתרפא מיד, ויצחק מזוני, שעל כן נתעשר עושר גדול, וגם בירך ברכות מזוני ליעקב אבינו ע"ה. ויעקב בנים, כי היו לו בנים יותר מהם, ועל ידו ישראל במצרים ויפרו וירבו מאד. וראה עוד שם ד"ה על והותירך (קיו, א) וד"ה לפ' העקידה (קעה, א). וראה נועם אלימלך פרשת וירא ד"ה וזהו וישא עיניו. ופרשת עקב ד"ה ועוד נראה לפרש.

א. ומסיים שם: כי הנה באברהם כתיב (בראשית כד, א) ואברהם זקן בא, וידוע כי זקן מלא רחמים, הוא אותו עולם שאין בו קטרוג שלא תלוי בו שום זכות, וכן נמי ביצחק כתיב (שם כז, א) ויהי כי זקן יצחק וכן ביעקב - ועיני ישראל כבדו מזוקן (שם מה, י), כי זכה לעינא פקחא, ועיני ישראל כבדו, שנעשו מכובדים ויקרים מעולם הרחמים, וכן יוסף וכו'. והנה אברהם פתח לשורש חיי, כמ"ש (כ"ב טו): מרגליות

אנחנו היינו גם כן אז בעת שאכל מעץ הדעת, ומדוע לא מנענו אותו מלאכול. השיב לו הר"ר אלימלך ז"ל: אחי, הלא הוכרחנו להניח אותו לאכול, כי אם לאו, היה נשאר אצלו השקר מהנחש אשר הסית אותם - ונפקחו עיניכם והייתם כאלקים יודעי טוב ורע, ותוכלו לברוא עולמות. לזאת היה מוכרח לאכול, לראות שאף על פי שאכל הוא רק אדם ולא יותר.

שיחות צדיקים (ב, ב)

אהבה ויראה

ד

זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם (במדבר יא, ה). שמעתי מפי הקדוש הרב החסיד המפורסם מו"ה אלימלך נ"י מליזענסק שאמר: כי הדגים מורים על אהבה, שפרים ורבים. ואהבה מורה על דבר של חנם, כי אם מלך אמר לאחד שיאהב אותו, ואם לאו יפחיד אותו באיזה יסורים, אף על פי כן אינו יכול להפחיד אותו כדי לאהוב אותו בלב שלם. אך אהבה מורה שהלב חושק לאהוב לאדם, בפרט להשי"ת ב"ה מי שמכיר גדולות הבורא ב"ה, אזי מעורר לבו לאהוב אותו בלב שלם. והאהבה שבא אחר היראה, זה אהבה יותר חזקה, כי הוא עם הבושה.

והב"ה אצל האדם, עיקר הוא לאדם אהבה ויראה, המה מושכין לאדם לעבוד להבורא ב"ה וב"ש, והמה נקראים שרים, ולזה אמר (תהלים קיט, קסא) שרים רדפוני חנם. אהבה ויראה המה בחנם. היראה גם כן בחנם לא מחמת שכר ועונש, כי מדברך פחד לבי, רק מדברך פחד לבי - מאותיות התורה, מן הדיבורים שאדם מדבר צריך להיות ירא מפניהם. וזה זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם, זה אהבה, שהיו עובדים להשי"ת מרוב אהבה, כי לא היו מחוייבים בדבר, כי עדיין לא היתה התורה נתונה להם. חידושי הרמ"ל, ח"ב תהלים (יז, ב)

אהבת ישראל

ה

מגודל אהבת הבורא ב"ה התקועה בלב האדם כמ"ש בחובת הלבבות בשער האהבה,

ג. מובא גם בהרבה ספרי ליקוטים, וראה ספרן של צדיקים מערכת הר"א אות ד. ובספר משענת משה ר"פ בראשית (ושם סיפור הדברים שונה לגמרי) ד. מובא גם בספר ליקוטי הרמ"ל תהלים בשינויים. עיי"ש. חמדת צבי (להר"צ גלור) במדור שפתי צדיקים ס"פ בראשית ועיי"ש מ"ש לבאר הדברים.

אוהב מאד את חלקי הבורא ב"ה הם ישראל, וכן את כל חלקי הנבראים, כי אם את ישראל יותר לא את המכעיסים את הבורא, וכן שמעתי ממורי שיחי'.

זאת זכרון עה"פ לא תהיה משכלה (עז, א)

אחדות

י

אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ה' (ירמיה כג, כד). הנה יש בני אדם שסוברים שדרך העבודה להשם יתברך להגיע לדביקות הוא בהתבודדות, בהתבודד חדר לפנים מן החדר ולומד שם ואינו מדבר לשום אדם בעולם, ואינו מתראה לשום אדם, [דסובר] שזה הוא עיקר העבודה לבוא לדביקות. אבל זה אינו אמת גמור כי יוכל להיות שיתבודד עצמו כמה שנים ולא ידבר לשום אדם כלל ולא יבוא לאמת כלל. וכך שמעתי פעם אחת מאדמו"ר הרב המפורסם מו"ה אלימלך מליזענסק צוק"ל, פירוש על פסוק אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ה', שאמר הוא ז"ל: רצונו לומר שאם יתבודד אדם עצמו בחדר מיוחד בסתר ויהיה סבור שזהו עיקר עבודה, אבל הקב"ה אמר - ואני לא אראנו, רצ"ל שגם אני כביכול לא אראנו בו. רק עיקר העבודה הוא שיתחבר אדם עצמו עם בני ישראל צדיקים וכשרים ועל ידי זה יכול לבוא לעבודה להשם באמת ללמוד ממעשיהם הטובים.

מאור ושמש, קדושים ד"ה עוד על הפסוק הנ"ל

ז

מה נאוו על ההרים רגלי מבשר משמיע שלום מבשר טוב משמיע ישועה (ישעיה נב, ז). אמר הרבי ר' אלימלך זצ"ל: שבעיקבתא דמשיחא תתרבה ח"ו המחלוקת

אומר מבאר הדברים באריכות, וראה גם שם אופן יג ד"ה אל תפרוש.

ובספר אמונת ישראל מאמרי שביעי של פסח (פא, א) מביא פירוש הדברים בשם מוהרר"א בזה"ל: אם יסתר איש במסתרים ואני, היינו שיסתיר את עצמו מכל בני אדם, ויאמר ואני. לא אראנו, כי לא טוב להיות נפרד בפני בשום דבר ובפרט בעניני פרישות וחסידות הוא סכנה.

ז. מובא גם בספר תיקון עולם מאמר י', ולפי המובא שם נאמר מאמר זה כסיום למאמר המובא להלן ערך מחלוקת אות פד, עיי"ש.

ה. בנועם אלימלך ריש פרשת וארא איתא: מגודל אהבת ישראל שהיא אהבת הבורא ית"ש עיי"ש. ועיין להלן ערך צדיק אות קמט.

ו. מובא גם בקיצור שם שופטים ד"ה א"י והיה כשבתו.

בספר נתיב מצותיך שביל אמונה שביל ג' אות טו מובאים הדברים בתוספת ביאור, ובספר היכל הברכה, פ' וירא (קטז, א) מביא שהפירוש נאמר ע"י רבינו מוהרר"א לאחד שנהג כן, (עיי"ש סיפור הדברים). וכ"ה בספר תפארת שלמה בחוקתי ד"ה ואיש כי יקדיש (צ, ב), ובפ' וילך ד"ה ויכתוב משה (קמא, ג). ובספר זקן ביתו עמ"ס אבות פ"ב מ"ד אופן ח ד"ה הלל

ושנאת חנם, וע"י זה יתקלקלו צינורי השפע פרנסות בני ישראל. אולם מגודל הלחץ והדחק יתעוררו התלמידי חכמים והחרדים להשתדל לאגד כל ישראל באגודה אחת לעשות שלום ביניהם, ומתוך זה תצמח הגאולה, שיבוא אליהו הנביא לגמור ולבשר בשורות טובות. וזה מה נאוו על ההרים רגלי מבשר משמיע שלום - ואח"כ - מבשר טוב ומשמיע ישועה.

יכהן פאר, ח"ב דרוש לא (פה, ד)

אכילה

ח

מהאוכל יצא מאכל (שופטים יד, יד). שמעתי אומרים בשם רבי ר' מלך (*) שיח'י לאוי"ט, [פי'] ממה שהאדם אוכל, על ידי זה יצא מאכל.

זכרון זאת, לך לך ד"ה אמרי (ז, ב)

ט

שמעתי מרבי שיח'י: על מהאוכל יצא מאכל. כי יכול הצדיק להמשיך באכילתו שפע מזוני, כי הכל תלוי באיתערותא דלתתא. ובעובדא דלמטה מעורר למעלה הנקרא אכילה. כי האדם מרומז על האילן הגדול כנ"ל, כן הבנתי מדבורו.

זאת זכרון, לפ' שלח ד"ה ע"פ והיה באכלכם (קה, ב)

י

כיצד מצות ביכורים אדם יורד לתוך שדהו ורואה תאנה שביכרה כורך עליה גמי (בכורים פ"ג מ"א). ביאורו כמדומה לי ששמענוהו מאדמו"ר הרב הקדוש רשכב"ה מו"ה אלימלך זצוק"ל: שהאדם היורד לתוך שדהו ורואה תאנה שביכרה,

מלובלין מצינו כמה פעמים שמביא את הרר"א מליזענסק בשם מלך לבד, ע"כ.

ח"ט. וכן כתב גם לבאר הדברים בזכרון זאת שם: כמו שהאדם באכילתו זן את כל גופו שהוא עולם קטן, כן יתעורר למעלה לימשך שפע מזוני מאתו ית' וכו', עיי"ש מה שהאר"ך בזה. וכ"ה בזאת זכרון פ' ראה ד"ה בשער"ך (לט, א). ובדברי אמת, ראה ד"ה רק (קלו, א) מובא להלן אות יד. וראה בספר אוהב ישראל ס"פ צו.

י. חלק מפירושו זה מובא גם בנועם אלימלך כי תבא ד"ה כי תכלה וזה לשונו: דהנה ביכורים רמז על

(*) בספר נהר שלום (להה"ק רבי מאיר שלום מקאלושיץ) בסוף הספר בליקוטים איתא: מרגלא בפומיה שזהו שהיו רגילים האחים הקדושים מרן הרבי ר' אלימלך מליזענסק ואחיו הרבי ר' זושא זי"ע, לקרוא כל אחד לאחיו בשמו, היינו שהרר"א קרא זושא זושא, והרר"ז קרא מלך מלך. שהיה כוונתם לעורר בזה מדות היסוד ומלכות. וזה שהרר"א קרא זושא זושא, כי זושא בגימטריא השם שד"י שהוא שם היסוד, לעורר בזה את מדת הצדיק יסוד עולם. והרר"ז קרא מלך מלך, לעורר בזה מדת מלכות שיהיו מכוונים ומוכנים זה לזה, זי"ע, וכן בספרי רבינו הקדוש

אור   אכילה   אלימלך   ה

ונפשו מחמדת לאוכלה ותבערת תאוותו תוקד בקרבו, אז יכרוך עליה גמי, ביאורו שיחסום בעד תאוותו ויסגור בעדה על ידי שיזכור כי בשר הוא ומחר יעלו עשבים ודשאים על לחיו. ועל מה זה נגזר על הגוף שיתבלה בעפר אם לא מחמת חטא אדם הראשון, שהיתה על ידי שנטה אחרי התאוה וגרם על ידי זה שנתדבק בו ובזרעו אחריו חלאת זוהמת נחש הקדמוני שאי אפשר להפרידו אם לא על ידי מיתה וקבורה, ועל ידי זה ישליך תאוותו מנגד בכדי לזכך חומריותו בעודנו בחיים חיותו, ולבל יוסיף להתגאל בחמדת תכל ומטעמים הערבים לחיך. ומחמת זה נקט תאנה, שעץ שאכל אדם הראשון קא סבר שתאנה היתה, וכמו שפירש רש"י על פסוק ויתפרו עלי תאנה (בראשית ג, ז), בדבר שקלקלו בו נתקנו (סנהדרין ע:).

מאור ושמש, ר"פ כי תבא ד"ה והיה

יא

אמר מ"ו נ"י, שטוב לחשוב בעת אכילת בשר, מצות שחיטה. ובפת, מצות פאה ותרומה ושאר מצות עשה התלויים בפת. והוא טוב למי שלא יכול לכזין הכוונות.

דרכי צדק אות עה

יב

מה שאמר כבוד אדמו"ר הרב הק' בו"ק מו"ה יעקב יצחק מ"כ בק"ק לובלין זצוק"ל בשם הרב הק' בו"ק כבוד דו"ז מו"ה אלימלך מ"כ בק"ק ליזענסק זצוק"ל: שלפעמים אדם אוכל ונקרא חוטא ומחטיא את הרבים. בין והתבונן מאד. אגרא דכלה, דברים ד"ה אתם עוברים (פה, א)

מה"ר יעקב יצחק מלובלין זצוק"ל נשמתו עדין מנוחתו כבוד, שאמר: שיזהר כל אדם שלא יהיה ח"ו בגדר ירבעם בן נבט שחטא והחטיא את הרבים. כי אדם אוכל, באכלו מאכלות אשר בו רבים מנשמות ישראל מגולגלים, והולך אחר כך עם אותן החיות והנשמות הקדושות ומכעיס לבורא, מחטיא גם כן אותן הנשמות שהיו במאכל ונדבקו בו להעלותם, ואדרבה לא די שלא העלם אלא הוסיף חטא על חטאם, הרי זה כמו ירבעם בן נבט. עד כאן שמעתי אומרים בשמו הקדוש. וכדברים אלו כתב מעצמו גם באגרא דכלה שם כהקדמה לדברי רבינו מוהר"א. ועיין בספר אבני זכרון ערך אכילה אות מג, ובהערות שם.

הכנעה ושפלות האדם, שצריך להחזיק עצמו במדת ענוה והכנעה אמיתית וכו'. ולזה רמז התנא בלשוננו, כיצד מצות ביכורים אדם יורד לתוך שדהו וראה תאנה שבכרה כורך עליהם גמי. דהיינו האדם הרוצה לשבר תאוותיו, כי לב האדם מתאוה לפרי ראשון, וצריך לשבור תאוותיו בזה. כורך עליה גמי, פירוש יזכור יום המיתה איך הוא מונח בקבר ויצמיח עליו גמי ועשב.

יא. ראה שם אות יא (קמא) ואות עג מובא להלן אות קכ ובהערות שם.

יב. בספר זכרון דברים (להה"ק רא"ס מקומנא) מאמר שולחן הטהור כותב: שמעתי ממורי הקדוש

תוכן האגרות

- הקדמה לאגרת הקודש ..... קיא
- א. אגרת רבי אלעזר ..... קיב
- ב. אגרת רבי זכריה מנדל ..... קכ
- ג. אגרת בענין מחלוקת ושינוי נוסח התפלה ..... קכא
- ד. אגרת בענין המחלוקת עליו ..... קכב
- ה. אגרת המלצה ..... קכט
- ו. אגרת הנהגות מרבי אלעזר ..... קל
- ז. אגרת להרה"ק רמ"מ מרימנוב ..... קלה
- צעטויל קטן ..... קלז
- הנהגת האדם ..... קמג
- תפלת השב ותלמוד תורה ..... קמח
- יהי רצון האמיתי ..... קמט

הקדמה לאגרת הקודש

קדוש יאמר לו כל הכתוב בו ובהם נזכה לחיים ובירושלים.

הנה בהיותי פה ק"ק ליזענסק, מצאתי ראיתי ראייה אחת שהיא כשתים, והם הכתב והמכתב שנאמרו ונשנו על האגרתיים, הצד השוה שבהם שאלו ואלו דברי אלקים חיים.

המכתב הראשון תשובה כהלכה על גוף הכתב מה ששאל כענין איש אחד להרבני החסיד מוהר"ר אלעזר. והוא בן איש אלקי הנזכר מטה, על דבר קטטות ומריבות שנתעורר על הרב האי הגאון איש האלקי קדוש יאמר לו אב"ד דק"ק זעלחוב נ"י, להשיב לו מה ששמע מאביו נ"י על דברי קטטות הנ"ל, והשיב לו על פי ציווי אביו. והמכתב השני על דברי תוכחת מגולה שנכתב להרבני החריף החסיד שלשלת היוחסין מוהר"ר זכריה מענדיל נ"י.

ותוכן הדברים הנאמרים במכתב השני היו להוכיח את מו' זכריה מענדיל הנ"ל על דבר שהיה מתנהג בחסידות וסיגוף ועינה את עצמו בעיניו וסיגופים, ועל ידי זה נפל על ערש דוי. והשיב לו הרבני מוהר"ר זכריה מענדיל הנ"ל על פי ציווי הרב החסיד איש אלקי מוהר"ר אלימלך נ"י, אשר איתן מושבו בק"ק ליזענסק ומצודתו ואור תורתו זורח מסוף העולם ועד סופו. ואין אני כמסהיד עליו, כי מה אני להיות משנה למלך, ושם האיש אלימלך כבר יצא בעולם, ואין אני יכול להבין מעשיו וקדושתו ופעולתו אפילו כטיפה מן היס. אך אהבה מגלגלת השורה, ובקראי במכתבים ההם ואשתומם כשעה חדא, ואמרתי מתלא הדין אם לא חזית הארי אנא חזא מרבעתיה. אז אמרתי אם לא באתי כדי אם לשמוע את דבר ה' מהמכתבים הנ"ל דיים, וקריתי ושניתי בהם פעמים וכל כך חביבין עלי דברי הרב הנ"ל שטעמתי בהם טעם מן שהוריד ה' לנו מן השמים, ומתוך כותלי מכתבן ניכר שרוח אלקים דיבר בו שדבריו חיים.

וראיתי תועלת המכתבים הנ"ל עד אין קץ למי שיש בו נשמת רוח חיים, ולקח גם הוא מעץ החיים וחי לעולם חיים הנצחיים, שכתב בהם מידות טובות שיקנה אדם לבוא בהם למדריגות גדולות. וגם הם שוים לכל נפש, שיש בהם מוסרים רבים והנהגות טובים להכנע לבכו ליראת ה' ולהיות לנו בגלות המר הזה בין העמים קיום עד שירחם ה' עלינו ויקבץ נדחנו מבין העמים, ואזרתי כגבור חלצי וחגרת מתנים להוציא לאור הדברים הנ"ל, שהם מעט הכמות ורב האיכות, וחשתי ולא התמהמהתי, וזה שמו אשר יקראו לו בשם אגרת הקודש. קדוש יאמר לו כל הכתוב ובהם נזכה לחיים בירושלים.

א

אגרת מהרה"ק רבי אלעזר מליזענסק

גליילות ידי קדשו הגיעני, ושם נאמר לשאול את פי הקדוש אדוני אבי ומורי נ"י ויזרח לנצח, נידון המחלוקת שנתעורר בעונותינו הרבים על הרב האי גאון החסיד המפורסם האב"ד דק"ק זעלחאב נ"י. שאלתי את אאמ"ו נ"י והשיב לי בזה הלשון:

מה זה חידוש אצליכם, כבר היה לעולמים דברים כאלו. מצינו אברהם אבינו ע"ה שהפיל אותו נמרוד לכבשן אש ויצא בשלום (ב"ר לח, יג), וכשבא לארץ ישראל נתהווה רעב בארץ ואמרו יושבי מקום ההוא מחמת שזה המין בא אצלנו אירע לנו מקרה זה, והלך למצרים כדי להשקיט הדבר לבל יתפשט ביניהם, ואלולי זאת לא היה הולך למצרים, שלא אמר לו השי"ת כי אם לך אל ארץ כנען, וזה היה מעשרה נסיונות שנתנסה. והנה לכאורה מה זה נסיון שהלך למצרים שהוא כמעט נגד ציווי השי"ת, אלא צריך להיות כנ"ל.

והנה תמוה מאד, וכי אפשר שלא שמעו יושבי ארץ כנען מגודל הנס שנתרחש לו באור כשדים, הלא בבל קרוב הוא לארץ ישראל. שנית, בבואו למצרים לקח פרעה את אשתו וינגע ה' את בית פרעה (בראשית יב, יז) ופירש, נמצא שנעשה לו גם כן נס גדול, ואחר כך לקח אבימלך את אשתו. והנה תרי תמיהות מדכר דכרי אינשי, ובוודאי נשמע בית אבימלך מזה הנס, כי קרוב זה אל זה היה, כדכתיב (שמות יג, יז) ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא, ובפרט כי דרך המלכים להודיע זה אל זה דברי חידושים, ובפרט ניסים גדולים כזה אשר לא היה מיום הוסדה הארץ. וזה מצאנו ראינו שנמרוד לא נענש כי אם אחר כמה שנים אחר המעשה של מצרים. גם פרעה לא נענש מיד, ועיקר עונשו היה בצאת ישראל ממצרים בעשר מכות, כאשר מצינו בספרים (עי' זוה"ק וארא ל.), ומה שלקה פרעה מיד בקחתו את שרה, זה לא היה כי אם למען מנוע אותו בל יגע בה ח"ו. וגם אבימלך לא נענש מיד רק בעצר עצר ה' בעד כל רחם, זה היה גם כן כדי שלא יאמרו מאבימלך נתעברה שרה, כי היו עצורים הזכרים והנקבות למען דעת כל עמי הארץ כי לא יצא מהם זרע כי עצורים היו מכל צד, והרשעים, אלו מהם נתחרטו אחר המעשה, ומהם עמדו במרדם, כמו נמרוד, אף שראה גודל הנס, ואף אחר כך כשנשבה לוט כוונתו היה על אברהם אבינו ע"ה כמבואר (פרדר"א ר"פ כז). ומה לכם להשיב על כל הקושיות והתמיהות הללו הנ"ל.

אמנם אמינא לכם אנא וכך הוא האמת, כשהצדיק עובד ה' מיראה ומאהבה, ואהבה מביאה אותו כמעט לשגעון, כמו שכתוב (משלי ה, יט) באהבתה תשגה תמיד, כמו שמצינו בדוד המלך ע"ה (שמואל-ב ו, יד) ודוד מפזז ומכרכר בכל עוז, והצדיק הוא

הולך תמיד ממדריגה למדריגה בכל יום ויום, וקודשא בריך הוא מחדש עליו חסדים בכל יום ויום בין למעלה בין למטה לפי מדריגתו, ואין הקב"ה מחדש עליו חסדים כי אם על ידי נסיון. והטעם בדבר הוא מחמת הקיטרוג, כי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב וכו' (קהלת ז, כ), ומוצא המקטרג איזה עילה בהצדיק הנ"ל ועולה ומקטרג, הגם שהשם יתברך ברוך הוא מוחל לו, כי דרך הצדיק שמהרהר בתשובה תיכף ומתחרט ומדקדק על עצמו כחוט השערה, ובוודאי עשה תשובה, והיאך יכול המקטרג להשטין עליו, אך מחמת שהמקטרג עומד למעלה ואומר שאין עושה זאת אלא כדי להשתבח ולהתפאר בעיני אדם, ואולם אם יעמדו עליו בני אדם לבלבל אותו לא יהיה יוכל לעמוד בנסיון, והא ראייה שחטא, ומחמת זה הקב"ה מנסה אותו להראות שעומד בנסיון ועל ידי זה השי"ת מביא להצדיק למדריגה גדולה יותר בכל פעם.

וזה דאמרינן בגמרא (ברכות לד:) במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים וכו'. וזה כמו זר נחשב שהצדיק מתחילה שלא חטא לא יוכל לעמוד במחיצת הבעל תשובה שעבר ושנה ועשה תשובה באחרונה, ויהיה מחיצתו לפניו מהצדיק הזה הנ"ל. אלא כן הוא כוונת הגמרא על הצדיק אשר עובד ה' באהבה, ומדקדק על עצמו ועושה תשובה בכל רגע, והקב"ה מושך עליו חסדים על ידי נסיונות למען הביא אותו למדריגה גדולה, ובמקום הצדיק הזה שהוא בעל תשובה כנ"ל, אין הצדיקים גמורים יכולים לעמוד, היינו הצדיקים שאינם מרגישים בחטא קל לעשות תשובה בכל רגע אין יכולים לעמוד שם, מחמת שאין עושה תשובה על עבירות קלות אין ראוי לבוא לידי נסיון מחמת הקטרוג שיש לו בו אחיזה.

והנסיין הזה שמנסה אותו השי"ת רובא דרובא הוא על ידי בני אדם רעים, כי מגלגלין חוב על ידי חייב כמאמר חז"ל (שבת לב.), וכמאמר הכתוב (הושע יד, ט) וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם. והפירוש הוא כך, כמו דאמרינן בגמ' (מכות י:): כאשר יאמר משל הקדמוני (שמואל א כד, יג), והאלוקים אנה לידו (שמות כא, יג), זה הרג שוגג וזה הרג מזיד והקב"ה מזמן אותם לפונדק אחד כו'. וזה הצדיק עשה איזה עבירה ושגג ועשה תשובה, ואף על פי כן צריך כפרה על ידי נסיון כנ"ל, וזה עשה עבירה במזיד ולא עשה תשובה, הקב"ה מביאם לפונדק אחד, דהיינו שמביא נסיון לצדיק הזה על ידי זה שלא עשה תשובה ועשה עבירה במזיד, זה נהרג שהרגו את עצמו, וזה הצדיק גולה, דהיינו יסורים, וצערו נחשב לו גלות. ומה שאין הקב"ה מעניש את החייב מיד, למען צדיקים ילכו בם וכו', ולמען סמות עיני רשעים, ומה שנענשים אחר כך, כמו שנענשו נמרוד וחביריו, הוא מחמת שהעונש בא מאיליו, ששקר אין לו רגלים (תיקו"ז ת' כב, סו.), והרע הורג את עצמו, וכל זמן שהקב"ה יכול להצילו באיזה זכות מציל אותו.

ואחר כל הנסיונות נסה השי"ת לאברהם אבינו ע"ה לעקוד את בנו כדי לעמוד זכותו ואפרו צבור על גבי המזבח לדורי דורות (ב"ר צד, ה), כן יזכו כל עובדי השם אשר יש להם מתנגדים ועומדים עליהם בשקרים ודברי ריבות, ועינינו רואות צדקתם אשר נענים בתפילתם כמו בדורות ראשונים, נזכה שאנחנו נאכל פירותיהם וזכותם יעמוד לנו.

ואפשר שנמצא איזה גדול הדור, גדול בתורה וגדול ביחוס, והוא גם כן מתקוטט, ואפשר מחמת שעשה איזה חטא ושכח לעשות תשובה, או חטאת נעורים שצריך לזה תשובה גדולה והכנעה גדולה, ומי לנו גדול מדוד המלך ע"ה היה מתפלל תמיד על חטאת נעוריו, כאמור (תהלים כה, ז) חטאת נעורי כו'. ומה לי לעשות שההכרח מביא אותי לידי דברים אלו כדי להצדיק את הצדיק דמעיקרא על ידי תשובות אדוני אבי מורי ורבי נ"י.

וישאלתי את אדוני אבי ומורי ורבי נ"י שיאמר לי מפני מה משנים הנוסחות שבתפילה, והשיב לי כך: הלא הבית יוסף ז"ל שהוא ראש הפוסקים, הוא ז"ל מביא אלו הנוסחאות, ואחר כך בא הרמ"א ז"ל שהוא גם כן ראש לכל הפוסקים, איזן וחקק כל התיקונים על מכונם בפני כללות ישראל, וראה בנוסחא זו שהוא אור גדול ואין העולם כדאי להשתמש בו, והעמיד לנו נוסחא אשכנזית שהוא דבר השוה לכל נפש כערכנו, אבל לפני הצדיקים אלו אשר רחצו מצואתם, ומדקדקים על עצמם כחוט השערה, וודאי לא היה כוונתו ז"ל עליהם לבטל אותם מלהתפלל נוסחא זו שכתב הבית יוסף, ואלו ואלו דברי אלקים חיים.

ואם תקשה לך הלא יש כמה אנשים שאינם במדריגה זו כאשר כתבתי, ואף על פי כן מתפללים נוסחא זו ומתחברים לחסידים עליונים, וגם הם נקראים בשם חסידים. הנני אומר לך, הנה מצינו בשירת הים שכתוב (שמות יד, לא) ויאמינו בה' ובמשה עבדו, ומה לנו מזה שישראל האמינו במשה, הגם שהשי"ת הבטיח למשה (שם יט, יט) וגם כך יאמינו לעולם, מה לו למשה רבינו מזה, וכי רצונו היה שיאמינו ישראל בו, הלא לא היה חפץ רק שיאמינו בה'. אמנם התורה הקדושה השמיענו בזה דבר גדול והוכרחו על כרחם להאמין במשה, דהנה כוונת המקום היה בהוציאנו ממצרים שנקבל התורה, והוכרחו לצרוף כצרוף הכסף מזוקק שבעתיים, ולכך היה כל אלו המאורעות קריעת ים סוף ושאר כל הניסים, ומשה רבינו ע"ה היה מקדש עצמו עד שבא למדריגת הנבואה, ועלה למרום והוריד התורה לישראל. והנה כל ישראל לא היו יכולים בוודאי שיהיו כולם במדריגה זו של משה ושיקבלו התורה על פי מדריגת הנבואה, אך מחמת שהאמינו במשה והתקשרו בו, והוא היה משפיע עליהם רוח קדושה, והיה כאלו הם

עלי אהבה
נא נא מעולם לא לן אדם בירושלים ועבירה בידו
רסז תקיב
נב ה לא זו מחבבה עד שקרא אותה אחותי לא זו
מחבבה עד שקרא אותה אמי תר

דברים רבה

ד ד אמר הקב"ה נרי בידך ונרך בידי אם שמרת
את נרי אני משמר את נרך תרג

איכה רבה

פתיחתא ב ואותי עזבו ואת תורתי לא שמרו הלואי
אותי עזבו ותורתי שמרו תקפז

תנחומא

נח ח שלשה דברים מבטלין גזרה קשה אלו הן
תשובה ותפלה וצדקה לט
וישלא א ויהי לי שור אין לי לירא ממך שהרי נולד
יוסף שנקרא שור וכו' צז
שמות י שלשה נזדמנו להם זיווגם מן הבאר תפג
פנחס יג מעולם לא לן אדם בירושלים ובידו עון
רסז

ספרי

בהעלותך כט ומה אני אומר חנם חנם בלא המצות
ריט
מטות קג כשם שנתנבא משה בכה אמר כך נתנבא
משה בכה אמר ומוסיף עליהם משה שנאמר
בו זה הדבר תקו

מדרש תהלים

יט יד כתיב תורת ה' תמימה וכו' ולמה היא משיבת
נפש שהוא תמימה תנו
קיד ג הים ראה וינוס מה ראה ארונו של יוסף יורד
לים רכה רלה

והיה העולם הראה לו דור דור ודורשיו דור דור
וחכמיו דור דור וסופריו דור דור ומנהיגיו וכו'
תנח
ל ה אלה תולדות נח נח אתמהא וכו' נייחא לעליונים
נייחא לתחתונים טז
מח ז ביקש לעמוד אמר לו הקב"ה שב ואתה סימן
לבניך שאני עתיד לעמוד בעדת הדיינין והם
יושבים קטז
נג יד אמרו לפניו רבון העולמים אדם שהוא עתיד
להמית את בניך בצמא את מעלה לו באר
תכו
סו ז רשעים תחלתן שלוה וסופן יסורין וצדיקים
תחלתן יסורין וסופן שלוה ע קצב רי
פטו שבע פרות הטובות ז' בנות אתה מוליד ושבע
פרות הרעות ז' בנות אתה קובר קכח
צגו ויגש אליו יהודה ר' יהודה אומר הגשה
למלחמה וכו' רבנן אמרי הגשה לתפילה קמז

שמות רבה

גט הטיח דברים כלפי מעלה קצג
מג אמר לו הקב"ה איוב אמור לי האיפה שלך
באיזה מקום היתה תלויה בראשו או במצחו
או באיזה אבר שלו שעח

ויקרא רבה

יב א לא מתו בניו של אהרן אלא על שנכנסו שתויי
יין לאהל מועד תסא
נד ט קדושים תהיו יכול כמוני תלמוד לומר כי קדוש
אני קדושתו למעלה מקדושתכם שנח

במדבר רבה

בג בשעה שנגלה הקב"ה על הר סיני וכו' כיון
שראו אותם ישראל שהם עשויים דגלים דגלים
התחילו מתאווים לדגלים רפט שצח
בג ודגלו עלי אהבה אפילו אדם יושב ועוסק בתורה
ומדלג מהלכה להלכה ומפסוק לפסוק אמר
הקב"ה חביב הוא עלי ודגלו עלי אהבה ודילוגו

ספרי הזוהר

<p>קפ: בגין דאית אתון רברבן ואית אתון זעירין אתון רברבין אינון לעילא אתון זעירין לתתא וכלא לתתא כגוונא דלעילא</p> <p>קפח: ודאי הכי איהו וכלא בתשובה תליא</p> <p>קצט: יונה דנחת לספינה דא איהו נשמתא דבר נש דנחתא להאי עלמא למהוי בגופא דבר נש</p> <p>ריט: האי מדבחא דקטורת דאיהו פנימאה אמאי אקרי מזבח והא לא דבחין ביה דבחין תקלא</p>	<p>זוהר ח"א</p> <p>טז: מטי ולא מטי</p> <p>נד: אמר ר' יוסי קין קינא דמדורין בישא דאתו מסטרא דמסאבא לעלמא</p> <p>סא: אשר שם שמות שמות ודאי דהא שמא גרים לכלא וכו' זכאין אינון צדיקיא דרשימין ברשימו דגושפנקא דמלכא למהוי בשמיה רשימין</p> <p>קלא: אמר רבי חזקיה אי תימא דכל גופין דעלמא יקומוון ויתערון מעפרא אינון גופין דאתנטיעו בנשמתא חדא מה תהא מנייהו אמר רבי יוסי אינון גופין דלא זכו ולא אצלחו הרי אינון כלא הוו</p> <p>רלט: אליף זעירא אמאי בגין דהאי קריאה לא הוה בשלימו</p>
<p>זוהר ח"ג</p> <p>יג: דבעי בר נש לאתקנא עובדוי דכד מטון יומוי לאסתלקא מן עלמא קודשא בריך הוא תוהא עליה ואומר ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה שיב</p> <p>נט: ונפש דתלמיד חכם אתקריאת שבת מלכתא וכו' דשלטין בגופא דיומין דחול נשמה יתירה קעד תקנד</p> <p>מא: את החיה אשר תאכלו מכל ודאי דאיהו רזא דשמא קדישא לאתדבקא ביה שכו</p>	<p>זוהר ח"ב</p> <p>לז: ובגין דא איהו תמר דכר ונוקבא דלא סליק דא בלא דא</p> <p>פג: דבר אחר כל אמר רבי יצחק לאכללא אברהם רמט</p> <p>קכח: האי מאן דבעי לאשתדלא במצוה ולאשתדלא ביה בקודשא בריך הוא אצטריך דלא ישתדל ביה בריקנייא ובמגנא אלא אצטריך ליה לבר נש לאשתדלא ביה כדקא יאות כפום חיליה</p>
<p>תיקוני זוהר</p> <p>ז: וכתוב פותח את ירך ומשביע לכל חי רצון ואוקמהו אל תקרי ירך אלא יודיך תקצח</p>	<p>או"ח</p> <p>קא א: אם לא כיון באבות אף על פי שכיון בכל השאר יחזור ויתפלל</p>

שולחן ערוך

<p>קיב א: אל ישאל אדם צרכיו בג' ראשונות ולא בג' אחרונות</p> <p>רטו א: אין עונה אמן אחר ברכותיו</p>	<p>קטג</p> <p>תצ</p>	<p>קצב</p>
--	------------------------------------	-------------------

תפילה

אשרי יושבי ביתך עוד יהללוך סלה	תקיח	לשם יחוד וכו' בשם כל ישראל
אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלהיו	ריד	וכל פטר חמור תפדה בשה
שמ תכז תרכח	תקצה	ענני באמת ישעך
תהלה לדוד ארוממך אלוהי המלך ואברכה שמך	תקנ	ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם
לעולם ועד	קנט	אשר קדשנו במצותיו
עו	טו	ברוך אתה ה' וכו' פוקח עורים
דור לדור ישבח מעשיך	טו	ברוך אתה ה' וכו' מלביש ערומים וכו' זוקף כפופים
יג	לב טו	והעלהו לעולה על אחד ההרים אשר אומר אליך
זכר רב טובך יביעו וצדקתך ירננו	תלח	וישכם אברהם בבוקר
תקמו	טו לב קסב ריד תיד תריט	וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר נאחז
קמ תרל	שנד	בסבך בקרניו
יודוך ה' כל מעשיך	ויאמר הנה האש והעצים ואיה השה לעולה ויאמר	אברהם אלהים יראה לו השה לעולה בני
טו	נה	ויקרא אברהם וכו' בהר ה' יראה
כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו להודיע לבני	ק	יען אשר עשית את הדבר הזה ולא חשכת את בנך
האדם גבורותיו	שכ שכב	וזכרתי את בריתי יעקב
עני כל אליך ישברו	שצה	ועשית כיוור נחושת וכוו נחושת לרחה
פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון ריא תקצח תריז	שב	זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה
רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם	שיט	את קרבני לחמי לאשי
עב רא תרטו תריז	תקצז	קח לך סמים נטף ושחלת וחלבנה סמים ולבונה זכה
שומר ה' את כל אוהביו ואת כל הרשעים ישמיד	רצז	בד בבד יהיה
תהלת ה' ידבר פי ויברך כל בשר שם קדשו	רחצ	מעלה עשן כל שהוא
ויעמידם לעד לעולם חק נתן ולא יעבור	תרלא	כיצד עלה בכבש ופנה לסובב
שירו לה' שיר חדש תהלתו בקהל חסידים	רעח תקצ	בשלוש עשרה מדות התורה נדרשת
תריא תרמג	קסג	התהללו בשם קדשו ישמח לב מבקשי ה'
וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן	תרכח	כי כל אלהי העמים אלילים וה' שמים עשה
לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת וכו' והמתנשא לכל	תקצז	אז ירננו כל עצי יער לפני ה'
לראש	תקיז	תנו עוז לאלהים על ישראל גאותו ועוזו בשחקים
אתה ה' לבדך וכו' ואתה מחיה את כולם	שדמ	יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו
אז ישיר משה וכו' ויאמרו לאמר		
רנג רצג תו תריב		
אשירה לה' כי גאה		
ה' איש מלחמה		
ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב תקפה תריז		
ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים		
והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד		
ושמו אחד		
יוצר אור ובורא חושך		
ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית		
ריג תקסח		

ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום תרה

תפילת שבת

הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו

קנח קנח תיב תכד תרח

יורדי הים באניות עושי מלאכה במים רבים רכח

שאו מנחה ובואו לחצרותיו השתחוו לה' בהדרת

קודש תרמט

אז ירננו כל עצי יער לפני ה' תקצז

אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה

עא עד שמא תו תקצז תקצט

קול ה' בכח קול ה' בהדר תמד תריז

ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום תרה

זכור ושמור בדבור אחד נאמרו

ריז שלא תלו תקצו תרכה

מה גדלו מעשיך ה' מאוד עמקו מחשבותיך רעא

ה' מלך גאות לבש תרט

עדותיך נאמנו מאד לביתך נאווה קודש ה' לאורך

ימים שכו שצא

ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת

תקלט

ששת ימים עשה ה' את השמים וכו' וביום השביעי

שבת וינפש שבת וינפש

משוך חסדך ליודעיך וצדקתך לישרי לב

רחצ תלג תקצה

השמים מספרים כבוד אל תפו תרג

יום ליום יביע אומר ער שכט שלא

תורת ה' תמימה משיבת נפש תנו תרכ

עדות ה' נאמנה מחכימת פתי תקפה

בדבר ה' שמים נעשו תקסה

אברכה את ה' בכל עת תמיד תהלתו בפי ר

טעמו וראו כי טוב ה' תרלא

עיני ה' אל צדיקים ואזניו אל שועתם שסח תכג תקנו

וכיראתך עברתך למנות ימינו כן הודע קמב

שבענו בבוקר חסדך ונרננה ונשמחה בכל ימינו

עג קסב תריח

שמחנו כימות עניתנו שנות ראינו רעה יראה אל

עבדיך פעלך קנט

אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי ק תקכא

כולם אהובים וכו' עונים באימה ואומרים ביראה

תקסב

והאופנים וחיות הקודש ברעש גדול מתנשאים לעומת

שרפים יח

ברוך כבוד ה' ממקומו קצז

בורא רפואות נורא תהלות תקפד

אהבת עולם אהבתנו ה' אלהינו חמלה גדולה ויתירה

חמלת עלינו יז

אהבה רבה אהבתנו וכו' הבוחר בעמו ישראל באהבה

תרט

ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל וכו' ויחד ללבנו לאהבה

וליראה את שמך מז קסט

שמע ישראל ה' ו קכב

ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל

מאדך ערב

ודברת במ שנה

והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי וכו' ונתתי מטר

ארצכם וכו' תקמג

ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם וכו' הכנף פתיל

תכלת תנב תנד תקיב

הכנף פתיל תכלת וכו' וזכרתם וכו' למען תזכרו וכו'

קיד

אני ה' אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים קכב

אני ה' אלהיכם אמת שח

ה' שפתי תפתח קמח תקח

אלהי אברהם אלהי יצחק וכו' האל הגדול

פז קצ קצה קצז תרלח

גומל חסדים טובים וקונה הכל וזוכר חסדי אבות

קסג תקסה תרח

ומקיים אמונתו לשיני עפר ג

ונפשי כעפר לכל תהיה וכו' ובמצותיך תרדוף נפשי

סב תרנד

אבל אנחנו ואבותינו חטאנו צו

ואתה קדוש יושב תהלות ישראל רלו

ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר תריח

כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם

הבא קלא תקענו

תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם תרמב

יהי שלום בחילך שלוח בארמנותיך קט

למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך תקצז

וביום השבת שני כבשים בני שנה שבעה תמימים
 ושני עשורונים סלת מנחה בלולה בשמן ונסכו תרכה
 ודבר דבר אז תתענג על ה' רלט תרמא
 והאכלתיך נחלת יעקב אביך כי פי ה' דבר קפ
 גדולים מעשי ה' דרושים לכל חפציהם רעא
 פדות שלח לעמו צוה לעולם בריתו תקפד
 אשרי איש ירא את ה' במצותיו חפץ מאוד רצב

הגדה של פסח

הוציאנו מעבדות לחירות ומשעבוד לגאולה ומאפילה
 לאור גדול רלה

ה' שומרך ה' צלך קמה
 מעלה נשיאים מקצה הארץ של
 הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו
 קנח קנט תיב תכד תרח
 לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו
 רה רסז תיב תרוז תריד
 לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו תרלה
 לעושה אורים גדולים כי לעולם חסדו תקמה תקסח
 הנוי והנצח לחי עולמים תקיח
 כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך סח שעו
 הכל יודוך והכל ישבחוך לה
 אל אדון על כל המעשים קט קמז

מפתח ענינים

אבות הקדושים

האבות בשורשם בעולם האצילות נקראים גדולה גבורה תפארת 19

עבודת האבות הקדושים היו כל אחד ואחד כפי מדריגתו אברהם בחסד יצחק בגבורה יעקב בתפארת 17

האבות עבדו את ה' כל אחד כפי מדריגתו והאדם ממשיך עליו הקדושה מלמעלה כפי מדריגתו אבל מצד הבורא ברוך הוא הכל אחד הפשוט ולכן נראה אליהם ה' בבחינה אחת באל שדי קצג

האבות הגיעו במעשיהם הקדושים עד הכסא הכבוד ולכן צריכין אנו לצפות ולומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי 18

האבות נזדמנה להם זיווגם אצל הברא 19

תפילות אבות תקנום דאברהם תיקן תפילת השחר ויצחק תפילת מנחה כנגד תמידין שתיקנו לנו שיהיה לנו קיום בגלות על ידי כבשא דרחמנא ויעקב תיקן תפילת ערבית כנגד אברים ופדרים שעל ידי אכילה אפשר לאחוז בקדושה קנו 19

בזמן שבית המקדש קיים היו הקרבנות מכפרים ותיקנו האבות התפילות שיכפרו על ישראל בזמן הגלות 19

האבות פעלו שיהיה לישראל קיום בגלות על ידי סודות התורה קנד

האבות תיקנו שלא יהיו האומות יכולים לשלוט בנו לעבור את גבול ארץ ישראל 19

האבות רמזו על מקדש ראשון ושני ועל העתיד שיבנה במהרה בימינו צט

האבות רצו תמיד לתקן את שבע מדריגות העליונים להעלות את השכינה קלז

האבות נקראים עדרים המשפיעים לנו על ידי מלכות 19

כל נשמות ישראל קשורים באבות ולזה צריך הצדיק לקשר אותם באבות הקדושים הכלולים מכללות ישראל ואז יתעלו למעלה על ידם 18

שלש ברכות הראשונות נקראו אבות והם השלש מוחין הנקראים ראש קסג רמב

בתחילת תפילת שמונה עשרה אנו מתקשרים באבות קצ קצה

האבות המשיכו את הבורא לעולם במדותם וכיון שאין בנו כח לקשר עצמינו מיד בעולמות העליונים לכן מתחילה אנו מקשרים עצמינו באבות קצז תרלח התפילות עולות דרך מערת המכפלה ומעוררות את האבות לפי הפנימיות של האדם בנפש רוח נשמה קטז

יש ארבעה כוחות בקליפה כנגד שלושה אבות ודוד המלך 18

הקב"ה הבטיח לאבות את ארץ ישראל בשם שדי כדי שלא יהיה לאומות אחיזה בארץ ישראל קצד האבות לא קיימו יסוד מצות צדקה לגמרי מחמת שלא היה להם אפשרות ליתן צדקה למולים תקכג אבותינו אברהם יצחק ויעקב נקראים בני אדם מחמת שהם נבראו לתקן חטא אדם הראשון 18

אבות ובנים

האב והאם כל אחד מכניס בן חלקו לפי מהותו ומדריגתו 19

פעמים מוטבע באדם מדות על פי טבעית הבאות לו מכח אביו שהכניס בו המדות הללו וצריך לצאת מהם ולהכניסם אל הקדושה כז קיז

לפעמים קשה לאדם לשבר כח התאוה כיון שאביו ואמו לא קידשו עצמם בעת הזיווג תלד

כוונת התפילה על בנים צריכה להיות בכוונה הנוגעת ברוממות האל מא

כשנותן השם יתברך לאדם בנים עבור איזה מצוה הוא כדי שיעשה עוד מצוה לגדלם לתורה לעבודת השם יתברך ברוך הוא לז

ה' שומר את הזכויות של האבות לבנים שיהיו נשפעים בבני חיי ומזוני תקמא

זכות אבות הוא דבר גדול ועומדת לו לאדם בשעה שהוא רוצה לעבוד את ה' שיהיה לו סייעתא מן השמים לעשות המצוה בשלימות תחנ

צדיק בן צדיק לא יסמוך על זכות אבותיו בעבודת ה' כט שעא

אברהם עשה מן החסדים המכוסין חסדים המגולין
שיתגלו תריט

הקב"ה העלים מן המלאכים שנראה על אברהם לפני
המילה כדי שלא יקטרגו רלט

מחמת שבא אברהם למצרים ששם היו שטופים
בזימה ומחמת מחשבתם בהרהורי זנות הכניסו גם
כן הרהור בלבו לאשתו ט

כיון שלא היה לאברהם זכות אבות הוכרח שיהיה לו
בן על פי שינוי המזל תקמא

אברהם אבינו היה שפל בעיניו והבין שהבטחת כה
יהיה זרעך היא בדרך צדקה לז

בחינת השפלות והענוה של אברהם אבינו

מה תפה תקכב

אברהם אבינו אמר ואנכי עפר ואפר לפי שהיה מוכנע
בעיניו כעפר שהוא באמת דבר עב מאד אך אז היה
צריך לתפילה להתפלל ולכן התנשא קצת לאמר
שמקיים מצוותיו ותורתו יתברך הנרמז באל"ף של
אפר תפה

אברהם אבינו כיוון בבקשתו אדני אל נא תעבור מעל
עבדך שעל ידי המצוה הזאת אוכל לפעול שלא יעבור
השם אדני"י ויהיה כסא שלם להשם הוי"ה ברוך הוא
תיו

אכילת המלאכים אצל אברהם היה ששמעו ממנו
דברי תורה, והקדושה הזאת ששאבו היה אכילתם
קנג

אברהם אבינו ע"ה בקדושתו הגדולה היה מסדר לפני
המלאכים השולחן הטהור בקדושה רבה ובדביקות
גדול ודבקו המלאכים ונהנו מהדביקות תרלד

העבודה הרוחנית נקרא בשם אברם והעבודה לטהר
ולקדש את הדברים הגשמיים נקרא בשם שרה לא
טעם למה העקידה מתייחסת לאברהם נה ריד

אברהם אבינו ע"ה הסיר את המסך המבדיל שיהיה
קל לבוא לעבודת הבורא טג

אברהם אבינו על ידי עבודתו שלימה באהבה רבה
פעל והשפיע לנו שורש קדושה שנוהיה אנחנו גם כן
יכולים לילך בדרכיו לעבוד הבורא ברוך הוא באהבה
תקכב

אברהם אבינו הכרית את הקליפה שרצתה למחות
את ישראל על ידי התגברות מדת החסד מב

אברהם פעל שהצדיקים במקדש ראשון יוכלו לתקן
הכל בדביקות צט

גם מי שאינו בן צדיק לא יתייאש עצמו לאמר מאחר
שאין לו זכות אבות לסייע לא יוכל להגיע לעבודת
הבורא כט

צריך לשמור עצמו מהגאות שבא לו מיחוס אבותיו
ריב

האדם צריך להכניע עצמו שלא יתגאה ביחוס אבותיו
אלא שיהיחוס יסייע לו בעבודת ה' במחשבה של מתי
יגיעו מעשי למעשה אבותי רטו

הצדיקים שיש להם זכות אבות יכולים לבוא על ידי
זה לפניות שע

אברהם אבינו

אברהם אבינו נולד מתרח מחמת שהמקטריגים
החיצוניים בראותם נשמה עליונה וגבוהה אינם מניחים
לה לצאת לעולם ועושים כל התחבולות לעכבה לכך
הקב"ה נותן אותה בגוף טמא ואז מניחין אותה ועל
ידי זה באתה הנשמה בעולם תטב

אברהם אבינו הפך את היצר הרע לטוב לד

הצדיקים הקודמים לאברהם עבודתם היתה על ידי
שם הוי"ה ואברהם אבינו בא למדריגה שהנהיג את
העולם בשם אדני"י קמז

אברהם אבינו ע"ה השכיל בשכלו הוך ועבד את השם
באהבה וזכה ליחד שמו יתברך שמו הוי"ה באדני"י
קי תרכד

אברהם אבינו השיג את כל התורה על ידי דביקותו
בה' לה רמט

אברהם אבינו קידש את עצמו והיה מסתכל בעולמות
העליונים והיה מבין כל עולם איזה מצוה שייך לה
לה רמט תקכא

מרגלית טובה היה תלוי בצוארו של אברהם אבינו
מלשון הרגל נעשה טבע היה תלוי בצוארו שמשם
יוצא הדיבור והיה ההרגל בצוארו בדיבורו שלא לדבר
כי אם דברים טובים הנוגעים ליראת ה' ולתורתו
הקדושה תקצא

אברהם מדת החסד הוליד את יצחק מדת הדין ואחר
החסד נולד דין לרמז ליעקב ועשו שצדיקים תחילתן
יסורין וסופן שלוה ורשעים להיפך ע

אברהם ושאל המשילו השפעות חסדים על ידי
השכם טז תריט

וישכם אברהם בבוקר שעל ידי מעשיו הקדים לעורר
את החסדים הנקראים בוקר לב קסג ריד

אברהם אבינו הוצרך לרדת למצרים כי דורו היו
 רשעים והיה צריך לירד ממדריגתו עד
 אברהם השאיר רושם קדושה בכל מקום שהתהלך
 בארץ ישראל שיהיה קל לישראל להעלות את
 הניצוצות תמג
 מכת ארבה היה בשביל ההבטחה ארבה הרבה את
 זרעך רח
 אברהם התפלל על ישמעאל מחמת שחבר לישראל
 עול גלות ולא גיהנום תכו
 המלאכים ידעו את עתיד ישמעאל מתפילת אברהם
 תכו
 מי ששמו אברהם ורוצה לעבוד את השם יתברך ברוך
 הוא אזי השם הזה גורם ומסייע לו שיהיה צדיק
 לח
 ראה עוד ערך עקידת יצחק

אברים

האדם צריך לקדש איבריו וגידיו בעובדין טבין ולייגען
 במעשים טובים שיהיו האיברים מקודשים לדביקות
 הבורא ברוך הוא ולעבודתו שסט
 איברי האדם נקראים כלים תקצא
 באדם יש רמ"ח איברים ושס"ה גידים כנגד רמ"ח
 מצוות עשה ושס"ה לא תעשה ובכל אבר או גיד תלוי
 מצוה אחת תפג
 כל מצוה מתקנת את האבר השייך לה דכל מצוה
 ומצוה יש לה עולם בפני עצמה תקכב
 הצדיק נדמה בעיניו שאינו עושה המצוות כראוי ובכל
 אבר שרואה בו שהוא מחוסר מקדש את האבר ההוא
 על ידי הרהור תשובה תקלא
 כשעושה מצוה הנשמה שורה באבר ומכח זה
 מתנועע הגוף שנטש שפ
 האדם נברא בשתי ידיים להראות לאדם הבחירה אם
 להימין או להשמאל רעט
 האדם אשר ישא לכו לעבודת הבורא יתברך שמו
 מגודל האהבה והתלהבות שבו הוא מכה כף אל כף
 ונמצא עבודת הבורא נקרא על שם הידים שכה
 המקלקל את איבריו בתאוות וחטאים נותן כח
 לקליפות לאחוז באבריו וגורם גלות השכינה רנו
 כשאדם עושה איזה מצוה בידו אז ניתקן העולם

אברהם אבינו פעל שהסתכלות ברוממות האל
 יתברך ובשפלות עצמו יהיה כמו הזכות של עקידת
 יצחק שנד
 אברהם אבינו התפלל שיהיה לישראל קיום בגלות
 על ידי שתהיה השכינה עמו קנ
 אברהם אבינו רצה שאליעזר ישבור את כח כנען
 שהוא עבד כנען ויהיה השבירה מיניה וביה קכט
 הליכת אברהם אבינו להר המוריה היה מצד היראה
 והעלאת יצחק לעקידה היה במדריגת אהבה שכב
 עבודת אברהם היה תמיד במדריגת אהבה מדריגה
 גבוהה מהמלאכים ולכן בעת העקידה שהוצרך
 להתלבש במדת יראה אמר לו המלאך עתה ידעתי
 תא
 בנסיון העשירי נתגלה שאברהם אבינו יהיה ירא
 אלקים לעולם מא
 אחר שנתנסה אברהם אבינו ע"ה בעשר נסיונות אמר
 השם יתברך עתה ידעתי ר"ל שעלה קדושתך למעלה
 אלי וידיעה לשון חיבור ער
 אברהם ע"ה היה תמיד מדבק ומקשר עצמו להבורא
 ברוך הוא כאדם הנושא מגן בפניו ודבוק עליו לז
 אברהם אבינו היה כל ימיו משתוקק לעלות במדריגות
 והיה בוחן את מעשיו אם הם בשלימות ובשפלותו
 היה מוצא בהם חסרונות לז
 אברהם היה רוצה לעלות מיד למדריגה גדולה למעלה
 מן הכוכבים והשם יתברך עשה לו רצונו מיד והעלה
 אותו אל העולם עליון שהוא עולם המחשבה לט
 אברהם אבינו נתברך שכאשר לא יהיה במדריגה
 הגדולה כל כך שיהיה ראוי להשראת השכינה יוכל
 להשתמש בבת קול טט
 אברהם זקן בא בימים שלא חיסר מימיו כלום שבכל
 יום ויום השלים עבודת הבורא ברוך הוא עג תקמ
 אברהם זקן בא בימים שהיה בקדושתו בעולמות
 העליונים הנקראים ימים מג
 אחרי שה' הוסיף לאברהם אות ה' על שמו היה נשאר
 קשור בעולמות העליונים ולא ירד שוב ממדריגתו
 קעו
 אברהם אבינו הפסיק מעט מדביקותו בשביל להשפיע
 לעולם בני חיי ומזוני נה
 אברהם השאיר רושם קדושה בכל מקום שהתהלך
 בארץ ישראל שיהיה קל לישראל להעלות את
 הניצוצות תמג

הלימוד שלומדים עם האדם לפני יציאתו לעולם
מועיל לו שיהיה לו רשימה בתורה ויוכל להשיגה

סה שיג

כשמגיע האדם לשנה רביעית צריך להתחיל להתקדש
לעבודתו

עד חצי שנותיו צריך לעסוק בעניני הלימוד היטב
בגמרא ופוסקים ומפרשי הש"ס ואחר כך יעסוק
במצוות ה' באהבה רבה

האדם בנערותו עוסק בדברים שפלים ומאוסים
ובאמצע שניו הוא עוסק בענייני עולם הזה וצריך
לראות לתקן כל שנותיו בסוף ימיו

דרכו של אדם לפשפש במעשיו כשהוא בן עשרים
נט

גם בימי הזקנה צריך להתגבר בקדושה

שפ

אדם הראשון

אדם הראשון לא היה דבוק בעליונים לכן ילד את
קין קינא דמסאבותא

לאדם הראשון היה מדריגה הנקרא עץ החיים ולכן
נצטוו שלא לאכול מעץ הדעת שהוא עירוב טוב ורע
כדי שלא יתגשם ואחר שאכל מעץ הדעת נתגשם
וצווה ה' שלא יאכל מעץ החיים

כח
חטא אדם הראשון גרם שהאדם לא יוכל לעבוד את
ה' במדריגה גבוהה אלא בהדרגה ממדריגה תחתונה
לעליונה

כח
כל הנשמות היו תלויים באדם הראשון
שעח
אדם הראשון כיוון בקריאת השמות כל שם מכון
לשורשו בעולם העליון

אדם הראשון היה כולו אור ואחרי החטא ניתן לו
הבחירה לעשות טוב ורע

שלד
אבותינו אברהם יצחק ונח אדם מחמת שהם
נבראו לתקן חטא אדם הראשון

דטו
ראה עוד ערך חטא עץ הדעת

אהבה

הפעולה המביאה את האדם לידי אהבה הוא
המחשבה הטוהרה הזכה והצלולה שיסיר ממנו כל
מחשבת חוץ וימעט בדיבורו בענייני עולם הזה כי אם
לצורך גדול

תרכא
על ידי אהבה שלימה מעלה גם את האהבות
החיצונות שהיה בו לקדושה

יז

הנקרא יד ה' וכן ברגל ניתקן עולם הנקרא רגל וכן
שאר האיברים

תרי

אדום

מהדיבור של הצדיק נעשים מלאכים וזה גרם ששורו
של אדום נהיה אחיו של יעקב

צא
על ידי שנאת חינם יש לאדום אחיזה בבית המקדש

קא
נבואת עובדיה על אדום

קכט
יצחק אבינו תיקן שיהיה לישראל קיום בגלות השלישי
הוא גלות אדום

קנב
על ידי שישראל נזהרים במאכלים כשרים יהיה להם
כח לכלות את אדום

שכו

אדם

האדם נברא בצלם והשם הוי"ה ברוך הוא חתום בו
חותם בתוך חותם על הגוף ועל הנשמה

תקב
עיקר בריאת האדם לתקן שורשו בעולם העליון ולתקן
הקומה העליונה

תרי
האדם יש לו חלק אלוה ממעל וצריך האדם להכין
ולעשות דירה נאה להחלק הזה

תקו
כיון שאדם נחצב מתחת כסא הכבוד ממקום שורש
התורה יכול האדם להעלות עצמו עם התורה
לשרשה

תעו
האדם נולד ממקום טומאה וצריך לזכך עצמו כל כך
עד שיעשה מן החומר צורה

תמא
למען יוכל האדם ללכת ממדריגה למדריגה ברא ה'
את האדם בעולם השפל וקשרו בעולם המחשבה

תסח

האדם הוא תחילת המחשבה וסוף המעשה וצריך
לזכך עצמו שיגיע לעולם המחשבות

תקנח
האדם צריך לתקן שלושה עולמות עולם השפל ועולם
הגלגלים ועולם המלאכים

כ
האדם אינו נחשב רק כשממשיך על עצמו קדושת
הבורא ברוך הוא ומשרה שכינתו הקדושה עליו

שנט

האדם נקרא פרי ששורשו הוא למעלה והוא אינו
אלא כפרי הגדל באילן

תקכב

האדם נקרא אילן כי שורשו נטוע למעלה

לו

אהבה נקרא בן והיראה נקראת בת פה
 אהבה נקרא בשם ישראל והיראה נקרא בשם יעקב
 קפב תרכא
 השם אדני" נקרא יראה והשם הוי"ה ברוך הוא הוא
 אהבה תרכז
 התורה ניתנה בנגלה ונסתר כנגד אהבה ויראה היראה
 הוא הנגלה והאהבה הוא הנסתר תעד
 אהבה אין לה קצבה ויראה יש לה קצבה תעד
 ממדריגת יראה יכול ליפול לגמרי מה שאין כן מאהבה
 אינו נופל לגמרי יח
 אחר שפועל להכניס יראה בלב אחרים זוכה על ידי
 זה שיבוא לידי אהבת הבורא ברוך הוא בלב שלם
 ולהדביקות רצב
 האדם לפי מדריגתו שעובד כך ממשיך עליו אם עובד
 מיראה ממשיך יראה ואם עובד מאהבה ממשיך
 אהבה תצ
 שני המאורות חמה כנגד אהבה ולבנה כנגד יראה
 תקמה
 יראת העונש יכול להיות לאדם אף שאינו רואה הדבר
 המייראו ואהבה בלתי אפשרי להיות לאדם כי אם
 בראותו הדבר הנאהב תקמו
 אהבה היא המחשבה והיראה היא הדיבור והמעשה
 תקטב
 בכללות ישראל יש שני הבחינות אהבה ויראה
 תקעה
 ה' הוא אהבה ואלקים הוא דין יראה תקעה
 הצדיק העובד את ה' מיראה יכול לעכב את הדינים
 והצדיק העובד מאהבה יכול למתק את הדינים
 ולהפכם לרחמים רמז
 בגן עדן לא יהיה שום תענוג גשמי כי אם אהבת
 הבורא שסו

אהרן הכהן

אהרן ומשה היו דבוקים יחד כשדיברו לפני פרעה
 והיה הדיבור יוצא מבין שניהם רא
 בזכות הבושה וההכנעה שהיה לאהרן נבחר לכהונה
 גדולה שכז
 ביאור דברי רש"י להגיד שבחו של אהרן שלא שינה
 תיח
 בזכות אהרן זכה פנחס במצוה להרוג את זמרי תק

אהבה היא עיקר האמונה רצג
 עיקר אהבה היא במחשבה בלב כי במחשבה אפשר
 לצייר אף דבר שלא ראה מעולם קמד תקטב
 יראה הוא לראות ולהסתכל תמיד בשפלות העולם
 הזה ואהבה היא להסתכל בגדלות הבורא
 תנג תעח תקטב
 יראה הוא לחשוב שסופו לעפר ואהבה היא רוממות
 אל תעח
 בתחילה צריך האדם לשבר את התאוות המוטבעים
 בו ואחר כך יגיע למדריגת יראה ואהבה כד קצג
 יותר קל לעורר את האהבה ומתוכה יבוא ליראה
 קלג
 יש יראה שמביאה אהבה ויש יראה עליונה שבאה
 מתוך אהבה עא
 שלושה ימים לפני השבת הם יראה ושלושה ימים
 לאחר השבת הם אהבה שצריך האדם להקדים
 היראה לאהבה מו
 שבת היא בחינת אהבה וימי החול בחינת יראה וצריך
 לקשר ימי החול בשבת שיהיה יראה מתוך אהבה
 קמד
 מיראה תנאה מגיעים לאהבה ומאהבה לאהבה
 שלימה וממנה ליראה עילאה קסט
 בלתי אפשרי שישבו מיד מאהבה רק צריך להיות
 בהדרגה מתחילה ביראה ומיראה בא אל אהבה
 טו שכא תקצו
 ממדריגת אהבה בא ליראת הרוממות קצג
 לפעמים כשיעשה אדם מצוה אחת בשלימות אפשר
 לו לדלג את כל המדריגות בפעם אחד לבוא אל אהבה
 שלימה רפט
 מהיראה יבוא לידי אהבת הבורא ברוך הוא בלב שלם
 ולהדביקות ועל ידי זה יכול להמשיך השפעה גדולה
 אל העולם רצב
 הצדיק העובד מאהבה יכול להפוך הדינים לרחמים
 גמורים רמז
 על ידי אהבה ויראה יש כח ביד הצדיק לגרום
 השפעות לישראל תיא
 על ידי אהבה יראה תפארת הצדיק ממשיך בני חיי
 ומזוני מח
 על ידי שמתקן שלושה עולמות אהבה יראה ותפארת
 באה השפעה לעולם מו

הקב"ה עושה עם האומות דין בימין כדי שישראל
לא יפחדו תקפה
המשכת העונשין והרעות על האומות הוא על ידי
הצדיק רז
הצדיק השלם גואל את ישראל מכל צרה ונותנם על
האומות תי
הגזירות שאומות העולם מוסיפים להרע לישראל יותר
מהראוי מקרב את הגאולה צב שפח
לעתיד לבוא כשיבוא משיח צדקנו במהרה יהיה
לאומות אהבה אליו ויתנו לו מתנות רבות תפז
ראה עוד בערך גרים

אור וחושך

על ידי ראיית הקב"ה נתהווה האור בתוך החושך
טח
כשה' אמר יהי אור נתהווה אור חדש שם במקומו
ומשם נמשך האור למטה ונמצא השורש נשאר
למעלה רפז
השורש לבוא אל האור האמיתי הוא על ידי המדות
שיתקן האדם מדותיו שלב
טעם למה נאמר יוצר אור ובורא חושך באור לשון
יצירה ובחושך לשון בריאה רח
הקב"ה עשה את האור למען יהיה לעולם חסדו כי
בכל יום מחדש עלינו חסדים תקטח
ה' יכל להחזיר את האור בעת נפילת הרפ"ח ניצוצין
במאמר יהי אור רק ה' היה חפץ שהצדיקים יעלו את
הניצוצות ח
ה' הביט וראה באור הראשון כדי שיהא עזר וסיוע
לצדיק להעלות הניצוצין ח
השם יתברך ברוך הוא ותורתו הקדושה נקראו אור
אין סוף רח
מה שהצדיק צריך לתקן ועדיין לא נתקן כל זמן שאינו
בתיקונו נקרא חושך ט

אור הגנוז

ה' גזו את האורות לצדיקים שעתידין לבוא שיעלו
אותן ח
בכל יום ויום שהצדיק הולך במדריגה יותר נתגלה לו
האור הגנוז יותר תקמו

יש צדיק הנקרא בשם משה ויש צדיק אשר הוא
מדריגת אהרן שכה

אומות העולם

ישראל נקראו אדם והאומות נקראו האדם תקמח
האומות עובדי עבודה זרה בראותם איזה סיבה הבא
עליהם לטובה הם תולים בעבודה זרה שלהם ולא כן
ישראל מכירים נפלאות ה' ומשבחים ומפארים אותו
על ידי פעולותיו רג
בעולם העליון אין להאומות שום אחיזה קעח
על ידי ראיית מלכי האומות אפשר להבחין במדת
מלכות המושפלת בעת הגלות תטו
כשמדת מלכות מתברכת יד ישראל שולטת על
האומות טז
אין נברא בעולם שלא יהיה בו ניצוץ קדוש הנותן בו
חיות שאילולי הניצוץ קדוש לא היה יכול לחיות
והניצוץ קדוש שבאומות מתקנא בישראל ולכן הוא
שונאים אותנו רמ
האומות חלקם בעולם הזה שנברא בה"א ויש להם
אחיזה במקום הדינים ומשם הוא יניקת השפעתם
תקייח
השנאה לאומות הוא מחמת שהבורא ברוך הוא רואה
מעשיהם הרעים וממילא מעשה ישראל טובים הם
נגד מעשיהם רמב
הקב"ה הבטיח לאבות את ארץ ישראל בשם שדי
כדי שלא יהיה לאומות אחיזה בארץ ישראל קצד
האבות תיקנו שלא יהיו האומות יכולים לשלוט בנו
לעבור את גבול ארץ ישראל תפז
על ידי עשיית המצוות בשלימות לשמה מכניעים
האומות תקיג
כשילמוד האדם התורה לשמה ימשיך בכוחה מדת
חסד וגבורה למטה חסד לישראל וגבורה לאומות
העולם תריח
על ידי זריזות ומניעה מעצלות בעבודת ה' מעוררים
שנאה על האומות רמב
על ידי פסוקי דזמרה וברכה שלישית של שמונה
עשרה מתעורר שנאה על האומות רמב
כשה' יתברך עושה דין באומות אז הדין נקרא למעלה
בשמים חסד כי הוא חסד לישראל תקלג תריז

בבריאת העולם צמצם ה' שכינתו ונשאר מקום פנוי וזו היא הנקודה ונעשה יו"ד היא חכמה תקב מתחילה האציל השם יתברך נקודה קטנה שהיא היו"ד וממנה נתפשטו כל הכ"ב אתויון תיא ישראל יניקת השפעתם היא מהיו"ד היא חכמה ובא על ידי הצדיק המעורר השפעה ביו"ד תקיח אות צדי"ק נכתב נו"ן ויו"ד מרמזו אל האחדות שהצדיק הולך בו ושהצדיק צריך להשפיע להרחיב ולפשט ההשפעה על כל ישראל טו רה

אחדות

כשישראל באחדות אין סוף וקץ להשיג מעלתם תקא
 כשישראל באחדות אפשר להמשיך השפעות קדושה וברכה לכל ישראל תקעה תרכו
 כשישראל באחדות הם ממתיקים את הדינים רצא תרכט
 על ידי אחדות אפשר להתגבר על היצר הרע רמג
 על ידי אחדות מתגברים על הקליפות תלה
 על ידי אחדות אפשר לתקן שבע מדריגות בתיקון השכינה קלו תלה
 הסיטרא אחרא מתגברת שלא יהיה אחדות בין הצדיקים תלה
 הצדיק צריך לראות שיהיה אחדות בישראל תפח

איש ואשה

לאדם יש שתי נשים האשה אשר צייהו הבורא יתעלה לקחת לפרות ולרבות והשנית היא נשמתו הקדושה היא הנפש השכלית אשר נתן השם יתברך באדם קז
 הנישואין רמז ליחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה ולכך נאסר חיתון עכו"ם קיב
 הבוחר בעבודת הבורא באמת אין לו שום מניעה בעבודתו יתברך שמו אפילו מאשתו קז

אכילה

צריך האדם להתנהג באכילתו בכוונה להוציא הניצוצות הקדושות שבתוך המאכל ולדחות הפסולת כא רעח

ה' גזו את הטוב באור לצדיקים לעתיד לבוא שבכל עת שיצטרכו יהיה עתיד ומזומן להם הטוב תקסח על ידי אור הגנוז יודעים הצדיקים מה שעתיד להיות תקצה

אור ישר

ה' ברא את העולם באור הישר הוא השם הוי"ה ברוך הוא כסדרו ועל ידי חטאים נתהפך האור הישר ונעשים האותיות מהופכים תקב

אותיות

האותיות נקראים אבנים פג הנא רנו תנב
 האותיות נקראו עינים לפי שמאירים תקג
 הצדיק בתורתו מהפך צירופי האותיות מרע לטוב יח
 הנהגת העולם היא על ידי האותיות והצדיק בתפילתו מצרף האותיות שיהיו נקראים כרצונו ועל ידי זה פועל בתפילתו קג
 העולמות העליונים נבראו במדת הדין וסדר האותיות למפרע על פי תשר"ק דכל דבר הישר הוא רחמים וההיפך הוא דין והעולם הזה הוא על פי א"ב הישר שהוא רחמים והצדיק צריך להפך מדת הדין לרחמים תורלד
 בעולמות העליונים האותיות גדולים ועל ידי שזוכה אדם לנפש רוח נשמה הוא יכול לקשר אותיות זעירין באותיות רברבין פג
 האותיות עליונים הם על פי תשר"ק תקב תורלד
 אל"ף הוא רמז על התורה הפותחת באנכי ה' תפה
 אות ד' מרמז לשכינה הקדושה דנקראה דלי"ת קיח
 רגל ה"א פתוח בפתח קטן שצריך הבעל תשובה לדחוק עצמו עד שמן השמים ירחיב לו כ
 האומות חלקם בעולם הזה שנברא בה"א ויש להם אחיזה במקום הדינים ומשם הוא יניקת השפעתם תקיח
 היו"ד משפיע לה"א דהיא נקראת דלה דלית לה מדילה תקצח
 השם יתברך ברא ב' יודי"ן שהוא חכמה עלאה וחכמה תתאה והעיקר לעורר רחמים על ידי יו"ד שהיא חכמה עליונה ריא

על ידי שהצדיק מאכיל צדיקים אחרים בקדושה
נמשך השפעות על ידו נא

אליהו הנביא

אליהו הנביא היה ממשיך השפעות מנחל העליון
והקליפות השלימו אתו והסכימו לא לגעת
בהשפעתו תקעה

אליהו לא נענה אלא בתפילת המנחה דתפילת מנחה
היא מעלה ודבר גדול מאוד קא שעח תחט תקפח
אליהו עשה נקמה בנביאי הבעל בזמן מנחה שהצדיק
כאשר צריך להציל עצמו מאיזה רשע אשר קם עליו
אזי משרה עליו הדינים היוצאים בעת מנחה קח

אליעזר עבד אברהם

אליעזר השקה ודלה מתורת אברהם בזכות צדקתו
לח

אליעזר שמו גרם לצדקתו לח
אברהם אבינו רצה שאליעזר ישבור את כח כנען
שהוא עבד כנען ויהיה השבירה מינייה וביה קכט

אמונה

אהבת ה' היא עיקר האמונה רצג
ישראל מאמינים באין סוף ברוך הוא שנשתלשלו
העולמות כולם על ידי עשר ספירות בהשפעת ה'
שנו

צריך לדעת את ה' על ידי התבוננות במעשיו ולא די
בזה שמאמין שיש בורא אחד שסא
גם מי שפעמים יצרו תוקפו צריך להיות חזק באמונה
רלא

מניסים ונפלאות אנו רואים שה' משגיח בהשגחה
פרטית על העולם השפל רכו

אמת

מדרגת יעקב אמת ממוצע בין חסד לרחמים
ד קו קצה

הרוצה לילך באמת צריך להיות במורא גדול ושמירה
בכל האופנים קצה

האדם צריך לקדש עצמו באכילה וידמה עצמו כאילו
אוכל תרומות ומעשרות ועל ידי זה יגיע ליראה

תקנב

מי שרוצה שהקב"ה ימחול לו עוונותיו צריך לראות
לא למלאות את כריסו באכילה ושתיה רק כדי חיותו
כ

האכילה צריכה להיות בכונה שיהיה לו כח לעבודת
הבורא שט

גם מאכילה אפשר לעשות עטרה לה' יתברך תיב
יעקב תיקן תפילת ערבית כנגד אברים ופדרים ורמו
שעל ידי אכילה אפשר לאחוז בקדושה קנז

האדם צריך להתחזק לקדש עצמו באכילתו ושתיתו
בקדושה ובטהרה שעל ידי זה הוא מוציא ניצוצות
קדושות נט

האדם צריך לקדש עצמו באכילה וידמה עצמו כאילו
אוכל תרומות ומעשרות ועל ידי זה יגיע ליראה

תקנב

על ידי אכילה בקדושה הגשמי שבתוך האכילה הולך
לחיזונים ואינם מחטיאים רסח

בעת האכילה צריך להתקדש ולהתטהר ולהשרות
השכינה והקדושה על שולחנו רעח

על ידי שמעלה את האכילה ושתיה לקדושה מביא
השפעות לעולם שב

כשאוכל איזה דבר הטוב לחיך יחשוב בדעתו מי נתן
טעם הטוב בזה המאכל הלא הבורא ברוך הוא ואם
זה המאכל הוא כל כך טוב טעם וכו' רכז

צריך להכיר את טוב ה' יתברך באכילה ושתיה תרלב
כשאוכל רק על מנת למלאות כריסו עלול להתגלגל
בגלגול קמא

על ידי איסור אכילת שרצים מתבטלים הקטרוגים
מישראל שכז

על ידי שישיראל נזהרים במאכלים כשרים יהיה להם
כח לכלות את אויביהם שכז

מזהירות אכילת מאכלים אסורים זוכים לרוח
הקודש קנד

ישראל התרעמו על המן אף שהיו טועמין בו כל מיני
טעמים שרצו לטעום בגלל שלא ראו בעיניהם המאכל
ההוא והיה להם זה כסומא אשר אין לו שובע תרלב

על ידי שהצדיק אוכל ביחודים הוא שואב השפעות
מעולמות העליונים רסח